VARHAISKASVATUKSEN SEUDULLINEN TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKKASTRATEGIA 2008-2015

Tuula Kontio

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisuja
B.6:2008

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisuja B.6:2008

VARHAISKASVATUKSEN SEUDULLINEN TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKKASTRATEGIA 2008–2015

Tuula Kontio

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom
Lappeenranta 2008

Työryhmä

Auranen Johanna
Forsström Ann-Marie
Kippo Marjo
Kontio Tuula
Kuusisto Helena
Liukkonen Eeva-Kaisa
Rikberg Maija
Vihavainen Helena
Virkki Päivi

Julkaisija

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy

Laserkatu 6

53850 Lappeenranta

Puh. 044 748 5307

Fax. (05) 624 3180

www.socom.fi

Taitto

Tuula Kontio

ISBN 978-952-5463-11-8

ISSN 1458-9443

Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Digipaino 2008

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO ... 1

2 VALTAKUNNALLISIA LINJAUKSIA ... 3

2.1 Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista ... 3
2.2 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2000) ... 4
2.3 Arjen tietoyhteiskunnan toimintaohjelma (2008) ... 4

3 VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN JA TIETOTEKNIIKAN NYKYTILAN KUVAUS ... 6

3.1 Varhaiskasvatuspalvelut ... 6
3.1.1 Päivähoito ... 7
3.1.2 Esiopetus ... 11
3.2 Tietotekniikka ... 14
3.2.1 Tekniikka ja yhteydet ... 14
3.2.2 Ohjelmistot ... 15
3.2.3 TVT osaaminen ... 15

4 VISIOT JA TAVOITTEET ... 19

4.1 Tavoitteena hyvinvoiva lapsi ... 20
4.2 Aikaa lapselle ... 21
4.3 Muuttuva lapsuus ... 21

5 TVT TIEDOTUKSESSA JA VIESTINNÄSSÄ ... 23

5.1 Vanhemmat ja päivähoito ... 23
5.2 Hallinto ... 24
5.2.1 Palkanmaksu ja työajanseuranta ... 24
5.3 Yhteistyökumppanit ... 25

6 KÄYTETTÄVYYS ... 26

6.1 Lisääntyvä tehokkuus ... 26
6.1.1 Henkilöstön tvt taitojen osaamistasot ... 27
6.2 Taloudellisuus ... 28
6.3 Osaava hyödynnettävyys ... 29
6.3.1 Henkilöstön täydennyskoulutus ... 29

7 OPPIMIS- JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ ... 31

7.1 Verkot ... 32
7.2 Laitteistot ... 32
7.3 Ohjelmistot ... 32
7.4 Eri kulttuurit ... 34

8 MEDIAKASVATUS JA DOKUMENTOINTI ... 35

8.1 Mediakasvatus ... 35
8.2 Dokumentoinnin merkitys ... 36

9 TIETOTURVA JA TURVALLISUUS ... 38

9.1 Tietoturvallisuus ja sen monimuotoisuus ... 38
9.2 24h avoin yhteiskunta ... 39
9.3 Valvonta ... 40

LÄHTEET
LIITTEET

KUVALUETTELO

Kuva 1. *TVT- strategian laadintaprosessi* 2

Kuva 2. *Varhaiskasvatuspalvelut* [2] *(mukailtuna)* 6

Kuva 3. *Itsearvioitu atk osaaminen vuosina 2005 ja 2008* 16

Kuva 4. *Lisäkoulutuksen tarve aihealueittain* 17

Kuva 5. *Jatkuvan prosessin TVT- osaaminen* 18

Kuva 6. *Varhaiskasvatuksen tieto- ja viestintätekniikkastrategian sateenvarjo* 20

Kuva 7. *Varhaiskasvattajien tietotekniikkataitojen vähimmäistasot* 27

Kuva 8 *Varhaiskasvattajan tietotekniikan hyödyntäminen työssä* 28

Kuva 9. *Koulutuksiin osallistuneet ammattiryhmittäin* 30

Kuva 10. *Varhaiskasvatuksen oppimisympäristön rakenne (mukailtu)*[20] 31

Kuva 11. *Pelit tavoite- ja sisältöalueittain lueteltuina* [15] 33

Kuva 12. *Mediakasvatuksen kokonaisuus* 36

1 JOHDANTO

Kaaso on seitsemän kaakkoissuomalaisen kunnan yhteinen *sosiaalitoimen tietoteknologian kehittämishanke,* joka toimii valtakunnallisen sosiaalialan tietoteknologiahankkeen aluehankkeena. Varhaiskasvatuksen kehittämiseen on Kaaso II-hankkeessa osallisena kuusi kuntaa, joita ovat Imatra, Joutseno, Lappeenranta, Kuusankoski, Kotka ja Pyhtää.

Elämme tietoyhteiskunnassa, jossa tiedolla on yhä suurempi merkitys yhteiskunnan keskeisenä voimavarana. Tieto ja osaaminen ovat sivistyksen perusta. Lapset ja nuoret ovat olleet monin eri tavoin edelläkävijöitä suomalaisen tietoyhteiskunnan rakentumisessa. Tänä päivänä lapset tutustuvat yhä nuorempina tietokoneisiin sekä erilaisiin medialaitteisiin ja erilaisten tutkimusten mukaan lapsuuden sanotaan lyhentyneen, koska tietotekniset laitteet ja mediat osaltaan ovat muuttaneet lapsuutta. Tietoyhteiskunta tuo mukanaan myös uhkakuvia, suurimpina niistä syrjäytyminen sekä erilaiset riippuvuusilmiöt [1].

Lasten tietokoneenkäyttö pitää sisällään sekä käyttö- että medialukutaitoa. Lapsi kokee osaavansa tietokoneen teknisen hallitsemisen, mutta ei ymmärrä sen tarjoamaa materiaalista sisältöä tai ei osaa erottaa siitä oleellista tietoa. Tähän lapsi tarvitsee mediakasvatusta.

Tieto- ja viestintätekniikka eli TVT tukee yksilöiden, yritysten ja eri yhteisöjen vuorovaikutusta, tiedon eteenpäin välittämistä ja hyödyntämistä sekä palveluiden tarjoamista. Tämä näkyy myös varhaiskasvatuksessa, jossa tieto- ja viestintätekniikan käyttö lisääntyy ja laajenee jatkuvasti. **Lähtökohdaltaan päivähoidon perustehtävänä on edelleen lasten hoito, kasvatus sekä opetus,** joka tapahtuu ihmisläheisessä vuorovaikutuksessa lasten, heidän vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä.

---

[1] Lahikainen etc., 2005

Tämä strategia on kuntien (Imatra, Joutseno, Lappeenranta, Kuusankoski, Kotka ja Pyhtää) yhteisesti laatima varhaiskasvatuksen seudullinen tieto- ja viestintätekniikkastrategia. TVT strategian tarkoitus on saattaa näkyväksi sen tuoma lisäarvo varhaiskasvatukselle huomioiden asiakaspalvelun, päivähoidon, kodin ja yhteistyötahojen välisen yhteistyön, sekä hallinnon unohtamatta lasta itseään TVT:n hyödyntämisessä. Kuvassa 1 on esitelty strategian laatimisprosessia. **Strategia keskittyy hyvinvoivaan lapseen**. Lisäksi strategia kuvaa myös hankekuntien nykytilaa, sekä laitteisto että ohjelmisto puolelta, ja luo tahtotilan vuoteen 2015. Strategia sisältää myös katsauksen henkilöstön tietotekniseen osaamiseen, jossa vertaillaan osaamista ennen ja jälkeen atk peruskoulutuksien. Tieto- ja viestintätekniikka varhaiskasvatuksessa on myös yksi keskeinen sisältöalue Kaakkois-Suomen varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö Ruorin toiminnassa.

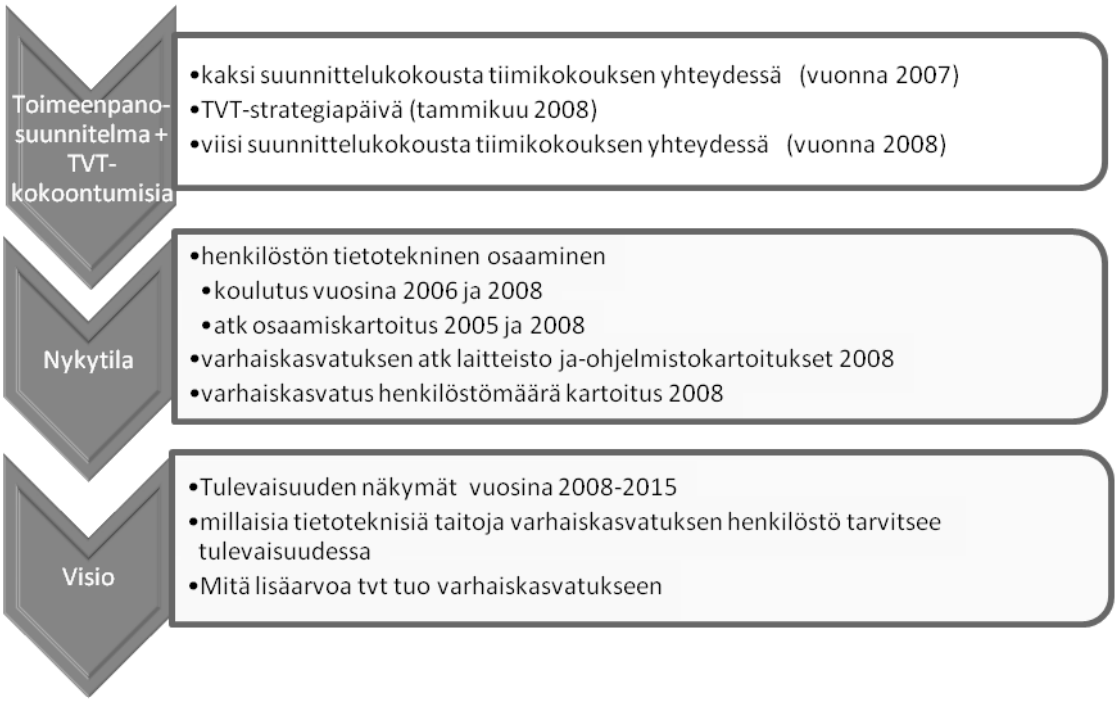

Kuva 1. *TVT- strategian laadintaprosessi*

2 VALTAKUNNALLISIA LINJAUKSIA

”Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja – vastuu ja yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lapsen kotikasvatusta. Vanhemmat valitsevat lastensa varhaiskasvatuspalvelut” [2].

”Yhteiskunnan järjestämä ja valvoma varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta sekä yhteistoimintaa, jossa lapsen omaehtoinen leikki on keskeisessä asemassa. Lähtökohtana on laaja-alaiseen, monitieteiseen tietoon ja tutkimukseen sekä varhaiskasvatuksen menetelmien tuntemiseen perustuva, kokonaisvaltainen näkemys lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta”. [2] Varhaiskasvatuksen tieto- ja viestintätekniikan valtakunnallisia linjauksia käsitellään seuraavissa asiakirjoissa:

2.1 Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin linjauksiin on koottu suomalaisen varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet sekä kehittämisen painopisteet. Varhaiskasvatuksen tulee olla tasavertaisesti mukana tietoyhteiskuntaa koskevassa kehittämistyössä ja sitä kautta tulevassa toimintaympäristön muutoksessa. Varhaiskasvatus on myös osa elinikäistä oppimista.

”Tieto- ja viestintätekniikan avulla voidaan kehittää uudenlaisia työmenetelmiä ja mahdollistaa kattavan palveluverkon luomisen varhaiskasvatuksenhenkilöstön, vanhempien sekä muiden asiantuntijoiden välille. Verkoston avulla lisätään varhaiskasvatuksen tiedon kulkua sekä asia- että järjestelmätasolla ja mahdollistetaan uudenlainen vuorovaikutus, johon myös vanhemmat voivat osallistua. Tämän

---

[2] Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002

lisäksi varhaiskasvatuksenhenkilöstön tulee saada tarpeiden mukainen tieto- ja viestintätekniikan koulutus ja työvälineet”[2].

2.2 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2000)[3]

Esiopetuksessa lapsi hyödyntää aiempaa tietämystään ja kokemustaan. Vertaisryhmän vuorovaikutustilanteissa lapset oppivat yhdessä toisten kanssa ja toisiltaan antamalla virikkeitä toistensa ajattelun ja mielikuvituksen kehittymiseen.

Esiopetuksen oppimisympäristö on fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen, kognitiivinen sekä emotionaalinen toimintaympäristö. Opettajan ja lapsen välinen sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus ja erilaiset toimintatavat ovat keskeinen asia oppimisympäristössä. Hyvä oppimisympäristö ohjaa lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota sekä tukee hänen aktiivisuuttaan ja itseohjautuvuuttaan. Välineistön on tuettava lapsen kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi.

Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet korostavat, että kasvatus on sidoksissa kulttuurin ja yhteiskunnan muutoksiin. Siinä kiinnitetään huomiota tietotekniikan käyttöön päiväkodeissa henkilökunnan monipuolisena työvälineenä ja osana lasten oppimisympäristöä (2006)

2.3 Arjen tietoyhteiskunnan toimintaohjelma (2008) [4]

Tieto- ja viestintäteknologian käyttöönotto ja hyödyntäminen lisäävät ihmisten välistä tasa-arvoa, sosiaalisia kontakteja ja osallisuutta sekä helpottavat tiedon ja palveluiden saatavuutta. Lisäksi uudet toimintatavat parantavat yritysten ja julkisen sektorin tuottavuutta, tehokkuutta ja kilpailukykyä. Tietoyhteiskunnan kehittämisen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten asemaa tietoyhteiskunnassa sekä luoda heille turvallinen mediaympäristö. Lapset ja nuoret ovat ensimmäisinä omaksu-

---

[3] Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000

[4] Arjen tietoyhteiskunta toimintaohjelma 2008–2011

massa ja ottamassa käyttöön uutta teknologiaa. Pelkkä tekniikan käyttötaito ei riitä vaan tavoitteena on edistää lasten ja nuorten medialukutaidon kehittymistä siten, että lapsilla ja nuorilla on valmiudet käsitellä mediasisältöjä kriittisesti ja monipuolisesti.

3 VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN JA TIETOTEKNIIKAN NYKYTILAN KUVAUS

Tämän luvun tarkoitus on esitellä varhaiskasvatuspalveluiden sisältöä Suomessa. Lisäksi esitellään kuntakohtaisesti laitteistojen ja ohjelmistojen nykytilannetta varhaiskasvatuksessa.

3.1 Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuksen piiriin lasketaan Suomessa kuuluvaksi lähinnä alle kouluikäisten lasten palvelut kuten päivähoito ja esiopetus sekä lisäksi koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta.

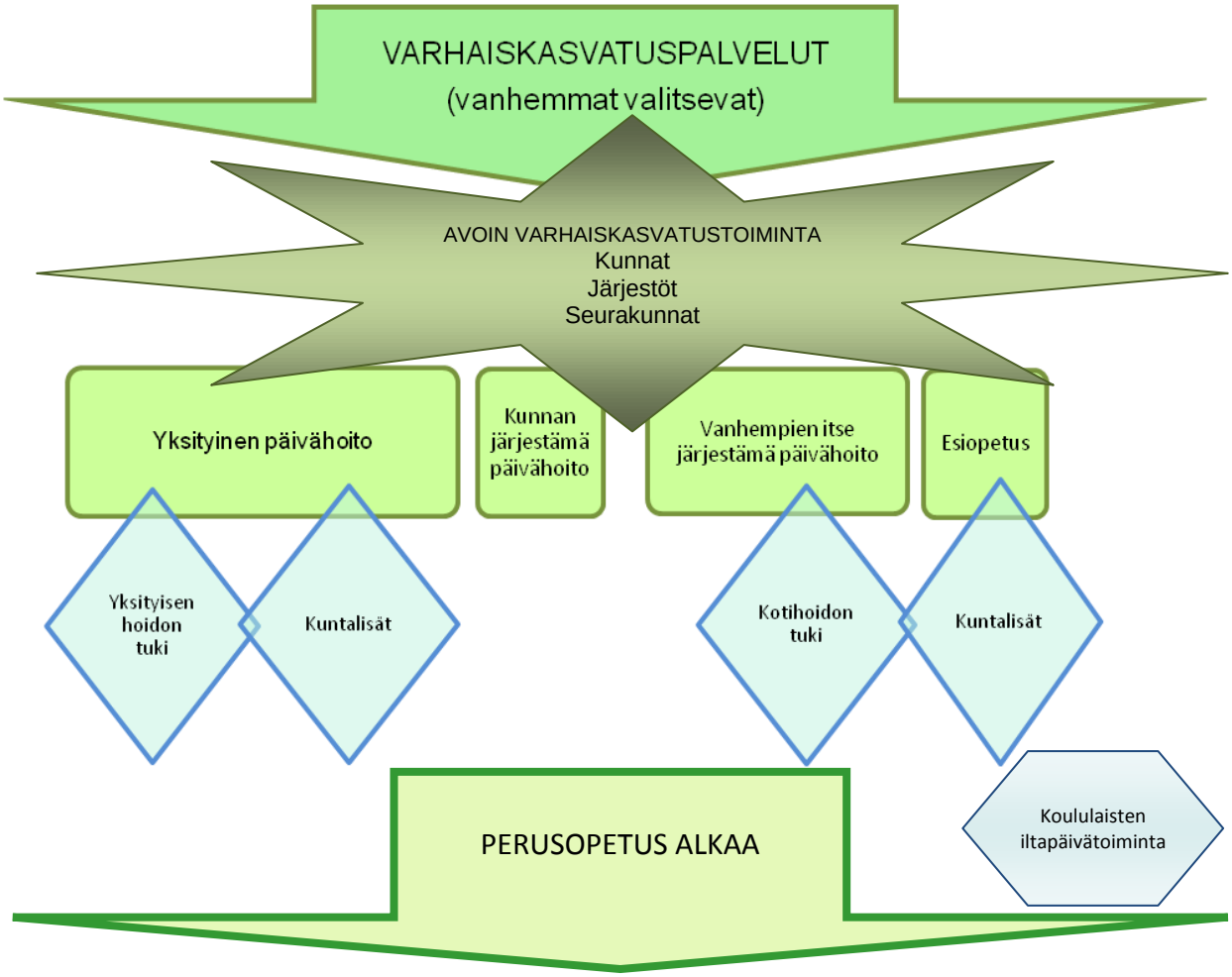

Kuva 2. *Varhaiskasvatuspalvelut* [2] *(mukailtuna)*

3.1.1 Päivähoito

Perhepäivähoito

Maija Rikberg

Perhepäivähoito on päiväkotitoiminnan ohella yleisin ja jopa vanhin päivähoitomuoto Suomessa. Se on hoitoa ja kasvatusta, jota järjestetään yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa paikassa, jota kutsutaan perhepäivähoitokodiksi[5]. Usein perhepäivähoito on erityisesti pienten lasten (alle kolmivuotiaiden) hoitopaikka, mutta myös muita alle kouluikäisiä voidaan hoitaa perhepäivähoidossa. *Hoitajan kotona* tapahtuva perhepäivähoito on tavallisin perhepäivähoidon muodoista. Ryhmään voi kuulua 4 kokopäivähoitoa ja 1 esiopetusikäinen osapäivähoitoa tarvitseva lapsi. Ryhmään lasketaan myös hoitajan omat alle kouluikäiset lapset.

Kolmiperhepäivähoito on hoitomuoto, jossa hoitorenkaan muodostaa 2–4 perhettä. Perheiden lapset muodostavat hoitoryhmän, johon kuuluu em. säädösten mukaan yhteensä enintään neljä alle kouluikäistä lasta ja yksi osapäiväinen esikoulu- tai kouluikäinen lapsi. Käytännössä ryhmät muodostuvat usein esimerkiksi kahden perheen sisaruksista. Joskus hoitoa voidaan tarjota myös yhden perheen lapsille heidän omassa kodissaan.

Ryhmäperhepäivähoito on perhepäivähoidon muodoista uusin tulokas, josta viralliset säädökset on annettu 1.7.1990 voimaan astuneella asetuksella (490/1990). Ryhmäperhepäivähoitoa koskeva asetus sijoittuu ajallisesti samalle vuodelle kuin subjektiivisen päivähoito-oikeuden voimaantulo. Asetus mahdollisti kahden hoitajan hoitavan samanaikaisesti enintään kahdeksaa lasta sekä näiden lisäksi osapäiväisesti kahta esiopetuksessa olevaa tai koulunkäynnin aloittanutta lasta. Erityisistä syistä sekä paikalliset olosuhteet

---

[5] Päivähoitolaki 36/1973

huomioon ottaen ryhmäperhepäivähoitokodissa voi toimia myös kolme hoitajaa, jolloin ryhmään voi kuulua enintään 12 lasta.[6]

Perhepäivähoitajien määrä on vähentynyt merkittävästi viimeisten kymmenen vuoden aikana. Toisaalta perhepäivähoidon kysyntä on ollut laskevaa, mutta myös uusien hoitajien rekrytointi on vaikeutunut. Toimivan perhepäivähoidon säilyttäminen varhaiskasvatuksen palveluvalikoimassa on tärkeä kehittämishaaste kunnille ja lasten hyvinvoinnista huolehtiville tahoille.

Päiväkotihoito

Eeva-Kaisa Liukkonen

Lasten päiväkodissa toteutetaan varhaiskasvatusta alle kouluikäisille lapsille. Lapsi voi tulla varhaiskasvatuksen piiriin, päiväkotiin, vanhempien työn, opiskelun tai muun syyn takia.

Päiväkodissa lapsi toimii osallisena lapsiryhmässä, joita on alle 3-vuotiaiden ryhmästä esiopetusryhmään. Päiväkoti on yksi lapsen monipuolisista oppimisympäristöistä. Lapsen hyvinvoinnista, kasvun ja kehityksen tukemisesta huolehtivat lastentarhanopettajat/sosionomit, lastenhoitajat ja avustava henkilökunta tiiviissä yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. Yhteistyökumppaneina toimivat mm. varhaiskasvatuksen erityisopettajat.

Vuorohoito

Maija Rikberg

Laki lasten päivähoidosta velvoittaa kuntia järjestämään kaikille päivähoitoikäisille lapsille, vanhempien näin toivoessa, päivähoitopaikan. Vuorohoitoa koskevaa erillistä lainsäädäntöä ei ole, joten jokainen kunta määrittelee itse vuorohoidon ja sitä koskevat linjaukset. Päivähoitolaki velvoittaa kuitenkin kuntia järjestämään päivähoitoa eri vuorokauden aikoina. Lain mukaan päivähoitoa on järjestettävä siten, että se tarjoaa lapsen hoidolle ja kasvatuksel-

---

[6] FINLEX - Valtion säädöstietopankki. 490/1990

le sopivan hoitopaikan ja jatkuvan hoidon sellaisin toimintamuodoin, siinä laajuudessa sekä sellaisina vuorokauden aikoina, jona sitä tarvitaan.[5]

Suomalaisen vuorohoidon toteutumisen periaatteita on – lainsäädännöllisen perustan tueksi - linjattu kahdessa valtakunnallisessa työryhmässä. Varhaiskasvatus sekä vuorohoidon työryhmä määrittelevät vuorohoidon päivähoidoksi, jota tarjotaan myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin[7]. Se on tarkoitettu niitä perheitä varten, joissa molemmat huoltajat tekevät vuorotyötä tai niitä yhden huoltajan perheitä varten, joissa pääasiallinen huoltaja, jonka luona lapsi asuu, tekee vuorotyötä. Vuorohoidon järjestelyt vaihtelevat kunnasta toiseen. Sitä voidaan järjestää joko päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai ryhmäperhepäiväkodeissa kunnasta riippuen. Järjestelyissä on suuria eroja kunnan koon mukaan. Suurissa kunnissa vuorohoito toteutetaan pääasiassa päiväkodeissa ja pienissä kunnissa tavanomaisin vuorohoitopaikka on ryhmäperhepäiväkoti.[8]

Lapsen hoitopäivä vuorohoidossa on jatkuvasti muuttuva. Hoitojakso voi sijoittua mihin vuorokauden aikaan tahansa ja sen pituus voi vaihdella paljon. Lasten päivähoidosta annetussa asetuksessa todetaan, että lapsen hoitoaika saa yleensä jatkua enintään kymmenen tuntia vuorokaudessa. Erityisesti vuorohoidossa voivat hoitojaksot olla vanhempien ylitöistä ja ylimääräisistä työvuoroista johtuen kohtuuttoman pitkiä.[9]

Vuorohoidon haasteet ovat lisääntyneet viime vuosien aikana. Vanhempien entistä epäsäännöllisemmät työajat ja lasten vaihtelevat hoitoajat muokkaavat palvelun tarvetta. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa on huomioitava lasten vaihtelevat hoitoajat. Hoitovuoron aikana vaihtuva henkilöstö ja muuttuvat kaverisuhteet luovat erityishaastetta vuorohoidon toiminnan enna-

---

[7] Varhaiskasvatuksen ja vuorohoidon työryhmä muistiot

[8] Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:6

[9] FINLEX - Valtion säädöstietopankki. 239/1973

koinnille, suunnittelulle ja järjestämiselle, henkilöstön osaamiselle sekä kasvatuskumppanuudelle.[6]

Varhainen ja erityinen tuki

Päivi Virkki

Varhaiskasvatuksen toteuttamisen lähtökohtana on kaikkien alle kouluikäisten lasten hyvinvoinnin edistäminen. Erityinen tuki on osa jokapäiväistä toimintaa ja myös jokaisen omaa työskentelyä. Aikuisen ja lapsen sekä varhaiskasvattajan ja huoltajan välinen hyvä vuorovaikutus on erityispedagogisen toiminnan perusta.

Erityisen tuen osalta varhaiskasvatuksessa merkittäviä toiminnan periaatteita ovat varhainen puuttuminen, kasvatuskumppanuus ja erityistä tukea tarvitsevien lasten kasvatuksen, opetuksen ja tukipalveluiden jatkumon turvaaminen.

Varhaiskasvatuksen laadukas perusta

Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa edellyttää koko kasvattajayhteisön yhteistyötä. Varhaiskasvatuksen laadukas perusta rakentuu vahvan perusosaamisen varaan ja siihen sisältyy sekä erityisen tuen tarpeen tunnistaminen että ennaltaehkäisy. Hyvä perustaso sisältää myös lapsen ikätason ja tarpeiden mukaiset lapsiryhmät, monimuotoiseen ryhmätoimintaan soveltuvat tilat sekä toiminnan yleisen suunnittelun ja kehittämisen.

Varhainen tuki

Lasten tuen tarve on lisääntynyt ja moninaistunut niin että raja erityisen ja tavallisen välillä on mahdotonta tehdä näkyväksi. Varhaisella tuella tarkoitetaan sekä lapsen varhaisvuosina tapahtuvaa tukemista että mahdollisimman varhain käynnistyviä tukitoimia. Se on ennaltaehkäisevää ja tuen tarve voi liittyä lapsen kehityksellisiin ominaisuuksiin tai kasvuympäristön vaikutuksiin. On myös hyvä tunnistaa lapsen kokonaistilanne niin, että tuen tarpeen voidaan nähdä liittyvän johonkin ohimenevään vaiheeseen lapsen elämässä ja kehityksessä. Varhainen tuki kytketään lapsen arkeen ja päivittäiseen toimintaan.

Erityinen tuki

Erityinen tuki on perusosaamisen ja varhaisen tuen lisäksi erityispedagogista osaamista edellyttävää, suunnitelmallista ja yksilöllistä lapsen tukemista ja tavoitteellista yhteistyötä lapsen muiden tukipalveluiden kanssa. Lapsen tuen tarvetta arvioidaan yhdessä vanhempien kanssa kasvatuskumppaneina. Jo pienillä toimenpiteillä oikein ajoitettuina voidaan saada muutoksia aikaan, koska monet päivähoidon kuntouttavista elementeistä ovat lapsen kehitystä yleisesti tukevia ja kaikille lapsille hyödyllisiä.

3.1.2 Esiopetus

Marjo Kippo

Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuotena oikeus saada maksutonta esiopetusta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla ja perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin aloittavalla lapsella on oikeus saada esiopetusta myös oppivelvollisuuden alkamisvuonna. Lapsella on oikeus osallistua esiopetukseen yhden tai kahden toimintavuoden ajan lapsen omien kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytysten mukaisesti. Esiopetuksessa noudatetaan kunkin kaupungin koulujen vuosittaisia toiminta- ja lomaaikoja. ja se on kestoltaan vähintään 700 tuntia vuodessa ja noin neljä tuntia päivässä. Esiopetusta annetaan päiväkodeissa ja koulujen yhteydessä toimivissa ryhmissä. Esiopetuksen järjestämistä linjataan koulujen yhteyteen, jotta se mahdollistaisi kiinteän yhteistyön esi- ja alkuopetuksen kanssa. Esiopetukseen osallistumisesta päättää yleensä lapsen huoltaja. Esiopetuspaikan valinnassa otetaan huomioon lapsen tuleva koulu. Mikäli lapsi tarvitsee esiopetuksen lisäksi päivähoitoa, maksu määräytyy hoidontarpeen ja perheen tulojen mukaan.

Perusopetuslain mukainen esiopetus on koulujärjestelmän ensimmäinen porras ja se on osa varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa. Se on suunnitelmallista opetusta ja kasvatusta, joka pohjautuu valtakunnallisiin perusteisiin. Esiopetuksen toimintatapoina ovat leikki, toiminnallisuus, elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja vuorovaikutuksessa oppiminen vertaisryhmässä. Päätavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen tukeminen ja oppi-

misedellytysten parantaminen ennen kouluikää. Tavoitteena on rakentaa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevä kokonaisuus, jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta perusopetukseen. Avoin ja luonteva yhteistyö lapsen huoltajien kanssa on myös esiopetuksen onnistumisen edellytys.

Varhainen ja erityinen tuki

Päivi Virkki

Esiopetuksessa erityistä tukea tarvitsevat lapset, joiden kehityksen, kasvun ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet sairauden, vamman tai toimintavajavuuden vuoksi sekä lapset, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea kasvulleen. Lisäksi erityiseen tukeen ovat oikeutettuja myös lapset, joilla on opetuksen ja oppilashuollon asiantuntijoiden ja huoltajan mukaan kehityksessään oppimisvalmiuksiin liittyviä riskitekijöitä. Erityistä tukea esiopetuksessa tulee myös antaa lapsille, jotka kuuluvat pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin tai joiden perusopetuksen aloittamista on päätetty siirtää vuotta myöhemmäksi, sekä lapset, jotka otetaan tai siirretään erityisopetukseen esiopetuksen aikana. Erityisen tuen tulee sisältää oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen, ennaltaehkäisyyn ja kuntouttamiseen liittyvät tarpeelliset toimet.

Esiopetuksen tärkeänä painopistealueena on mahdollisten oppimisvaikeuksien, kehitysviivästymien ja psykososiaalisen oireilun varhainen havaitseminen. Varhaisella tuella tarkoitetaan lapsen varhaisvuosina tapahtuvaa tukemista tai mahdollisimman varhain käynnistyviä tukitoimia. Se on ennaltaehkäisevää ja tuen tarve voi liittyä lapsen kehityksellisiin ominaisuuksiin tai kasvuympäristön vaikutuksiin. On hyvä tunnistaa lapsen kokonaistilanne niin, että tuen tarpeen voidaan nähdä liittyvän johonkin ohimenevään vaiheeseen lapsen elämässä ja kehityksessä. Varhainen tuki kytketään lapsen arkeen ja päivittäiseen toimintaan

Avoin varhaiskasvatus[10]

Helena Kuusisto

Kuntien avoin varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka tarjoaa monimuotoisia palveluja avoimien päiväkotien, kerho- ja leikkitoiminnan sekä leikkipuistojen ja perhekerhojen muodossa. Palvelumuodot ja niiden nimitykset vaihtelevat kunnittain. Palvelujen yleisenä tavoitteena on tarjota kotihoidossa oleville tai vähän päivähoitoa tarvitseville lapsille ja heidän vanhemmilleen sosiaalisia kontakteja, monipuolista toimintaa yhdessä muiden lasten ja vanhempien kanssa ja kasvatuksellista tukea. Toiminnan sisällöissä voidaan painottaa esimerkiksi musiikkia, kädentaitoja, ympäristökasvatusta ja liikuntaa. Leikin osuus toiminnassa on keskeinen. Kuntien tarjoama kerhomuotoinen toiminta on pääsääntöisesti maksullista

.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Eeva-Kaisa Liukkonen

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta tarjoaa lapsille tutun ja turvallisen paikan viettää kiireisen koulutyön jälkeistä aikaa ja osallistua aikuisen ohjauksessa monipuoliseen ja virkistävään toimintaan.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa säätelevä perusopetuslaki tuli voimaan 1.8.2004. Toimintaa tarjotaan 1. ja 2. -vuosiluokkien sekä hallinnollisella päätöksellä erityisopetukseen otettujen tai siirrettyjen 3. – 9. – luokkien oppilaille. Kunnat voivat itse päättää, tuottavatko he aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluja, ja missä laajuudessa niitä tuotetaan. Valtakunnallisesti aamu- ja iltapäivätoiminta on nopeasti laajenevaa perusopetuslain mukaista palvelua. Toiminnasta ja sen kehittämisestä on saatavana lisätietoa osoitteista www.edu.fi ja www.apip.fi

[10] Stakes. Varttua. 2008

Vaihtoehtona kunnalliselle päivähoidolle voidaan vanhemmille maksaa tukea joko lapsen kotihoitoon tai yksityisesti järjestettyyn hoitoon. Lasten kotihoidontuki on lapsen hoidon järjestämiseksi maksettava taloudellinen tuki, mikä muodostuu hoitorahasta ja tulosidonnaisesta hoitolisästä. Jotkut kunnat maksavat lakisääteisen kotihoidon ja/tai yksityisen hoidon tuen lisäksi harkinnanvaraisia kuntalisiä. Lisätietoja www.kela.fi

3.2 Tietotekniikka

Tietotekniikan hyödyntäminen useammilla aloilla on merkittävästi lisääntynyt viime vuosina. Käytön laajenemiseen on osaksi vaikuttanut tekniikan nopea kehittyminen ja sitä kautta laitteistojen halpeneminen. Kaaso kuntien kuntakohtaisista strategioista voidaan yhteisenä päämääränä todeta, että tietohallinnolla on ratkaiseva merkitys tuottavuuden ja kustannustehokkuuden lisäämisessä. Kuntien välistä tietohallinnollista yhteistyötä on pyrittävä edelleen vahvistamaan ja keskityttävä seudullisten palveluratkaisujen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Varhaiskasvatukselle laadittu oma tvt-strategia löytyy yhdestä kunnasta. Yleensä varhaiskasvatus on yhdistetty opetus- ja kasvatustoimen strategian alle.

3.2.1 Tekniikka ja yhteydet

Tietokoneiden käyttö päiväkodeissa yleistyy. Opetushallitus arvioi, että lähes jokaisessa päiväkodissa alkaa olla pelkästään lasten käyttöön varattuja tietokoneita. Tvt-strategian laatimisen aikana kartoitettiin Kaaso-hankkeessa mukana olevien kuntien päiväkotien ja perhepäivähoidon tietokoneiden, oheislaitteiden ja käytettävien ohjelmistojen lukumäärä. Laitteistokartoituksen (*Liite 1*) tuloksista on nähtävissä, että koneiden määrä vaihtelee kunnissa ja nykyaikaisia tietokoneita käyttäjämäärään nähden on liian vähän. Perhepäivähoitajista puolella on mahdollisuus

käyttää lähipäiväkodin tietokonetta, mikäli heillä ei ole kotikonetta, mutta tällaista mahdollisuutta ei juurikaan hyödynnetä. Digikuvaukseen oli kunnissa panostettu hieman enemmän. Lähes jokaisesta päiväkodista löytyi vähintään yksi digikamera. Päivähoitohenkilöstön kiinnostus tietotekniikkaa kohtaan on vähäistä, ja syynä tähän ovat perus atk- koulutuksen puute, tietokoneiden vähäinen määrä ja laitteiston heikko kunto sekä tehottomuus. Nämä puutteet estävät osaamisenhyödyntämisen, kehittämisen ja ylläpitämisen.

3.2.2 Ohjelmistot

Varhaiskasvatuksessa käytettäviä ohjelmia ja niiden määrää kartoitettiin syksyllä 2008. Kartoituksen mukaan perustoimisto-ohjelmia, kuten tekstinkäsittely on käytössä, mutta opetuskäyttöön tarkoitettuihin ohjelmistoihin tulisi investoida enemmän. Hallinnon käyttämät ohjelmat ovat nykyaikaisempia johtuen siitä, että hallinnossa tietotekniset tarpeet ovat olleet näkyvämpiä kuin muualla päivähoidossa.

Kuntien yhteisenä asiakastietojärjestelmänä on käytössä Effica. Yhtenäinen asiakastietojärjestelmä mahdollistaa kuntien yhteneväisen ja seudullisen kehittämisen tulevaisuudessa.

Opetuskäyttöön tarkoitettavia ohjelmistojakin kunnista löytyy, mutta tulkintatapa asialle on varmasti erilainen. Joillakin kunnilla on tietyt atk-opetustilat käytettävissä varhaiskasvatuksen koulutuksille ja niistä on merkintä. Osalla kunnista ohjelmistot ovat jo niin vanhoja, että niitä ei haluta mukaan kartoitukseen. Lisäksi jotkut päiväkodit käyttävät ilmaisohjelmia hyödykseen. Varhaiskasvatuksessa käytettäviä ohjelmistoja on kuvattu liitteissä 2-4.

3.2.3 TVT osaaminen

Varhaiskasvatushenkilöstön atk-osaamista on tutkittu hankkeessa vuosina 2005 ja 2008. Kyselyillä (liite 5-7, kysymyslomakkeisto 2008) kartoitettiin varhaiskasvatushenkilöstön tietoteknisiä valmiuksia (pohjana käytettiin Tieken määrittelemiä *kansalaisen tietotek-*

nisiä perusvalmiuksia mittaavia tutkintoja (@- ja A-ajokortti)[11] *sekä* henkilöstön koulutushalukkuutta ja motivaatiota tietotekniikan oppimiseen. [12]

Vuonna 2005 kysely suoritettiin nykytilan kartoituksen ja koulutussuunnitelman laadinnan valossa. Tulosten mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstön osaaminen oli erittäin puutteellista. Suurin osa vastaajista kokee atk-osaamisensa puutteelliseksi tai erittäin puutteelliseksi. Osaaminen oli heikkoa jo aivan perusasioista lähtien, kuten laitteen käytössä ja tiedonhallinnassa. Erityisen puutteellista osaaminen oli lastenhoitajien ja perhepäivähoitajien keskuudessa. Parhaiten tietotekniset valmiudet olivat hallussa päiväkodinjohtajilla, mutta myös heidän osaamisessaan oli puutteita. Varhaiskasvatuksen henkilöstö oli kuitenkin erittäin motivoitunutta saamaan lisää atk-koulutusta.[12]

Vuonna 2008 kyselyn tarkoitus oli tuoda esille, miten tilanne oli muuttunut vuodesta 2005, kun koulutuksissa oli käynyt lähes 350 varhaiskasvattajaa. (osallistujia lähes 500, osa osallistunut usealle kurssille tai jopa molempina vuosina). Kuvasta 4 voi todeta, että kehitystä oli tapahtunut.

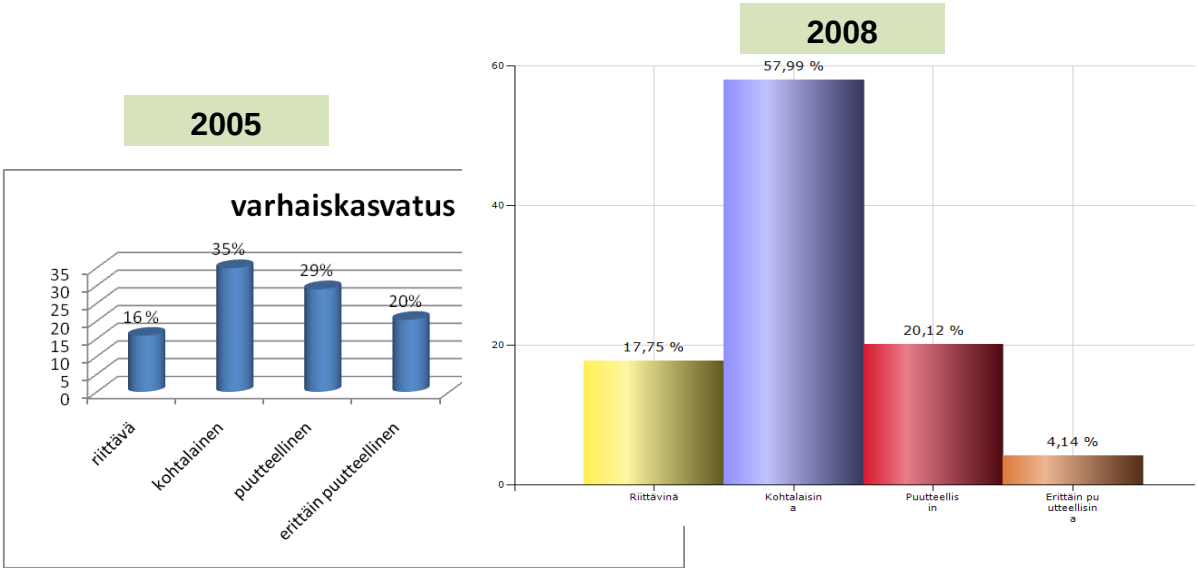

Kuva 3. *Itsearvioitu atk osaaminen vuosina 2005 ja 2008*

---

[11] TIEKE. Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry. 2008

[12] T. Kontio & J. Kallio, 2006

Toisen koulutusjakson jälkeen kysyttiin koulutetuilta mihin he vielä tarvitsisivat lisäkoulutusta. Kaaviosta näkyy, että eniten n. 61 % toivoo esitysgrafiikkaan lisäkoulutusta ja puolet laitteiston hallintaan. Sähköposti- ja Internet ovat parhaiten hallinnassa. Yli kolmannes toivoo tekstinkäsittelyyn lisäkoulutusta ja on varmastikin ohjelmistoista eniten käytetty ja hyödynnettävissä oleva ohjelmisto. Sen avulla voidaan mm. sähköisesti tuottaa lasten kasvunkansioita, laatia erilaisia tiedotteita jne. Tekstinkäsittelyn perustaidot kuuluvat yhtenä tärkeimmistä osa-alueista varhaiskasvatuksen osaamistasoja suunniteltaessa (kuuluu osana tietoyhteiskunta valmiuksiin).

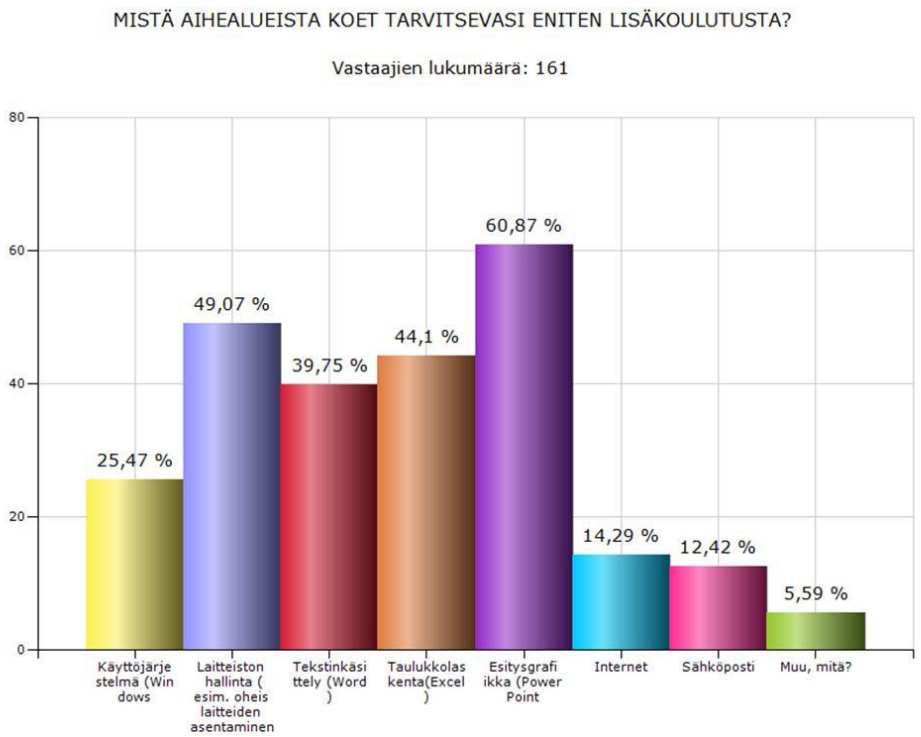

Kuva 4. *Lisäkoulutuksen tarve aihealueittain*

Elämme nopeasti muuttuvassa tietoyhteiskunnassa ja täten TVT-osaamisen kehittämisen tulee olla jatkuva prosessi *(kuva5).*

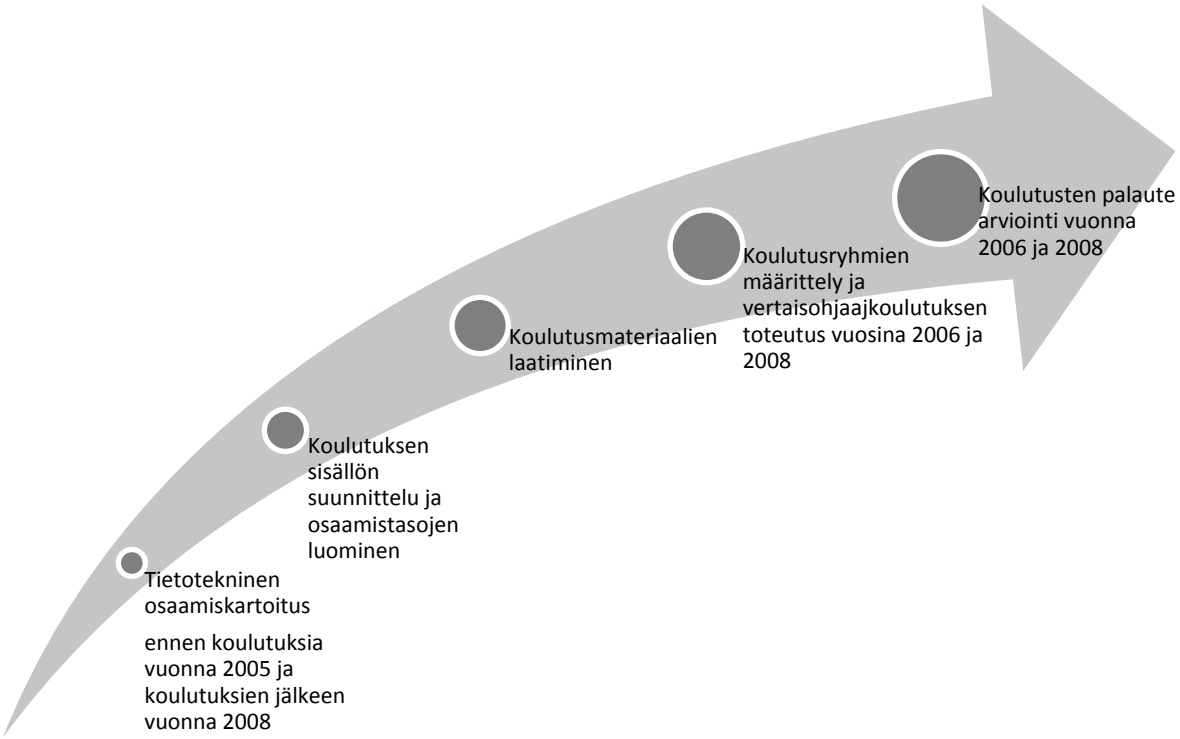

Kuva 5. *Jatkuvan prosessin TVT- osaaminen*

4 VISIOT JA TAVOITTEET

Ensimmäiset tietokoneet tulivat päiväkoteihin noin kaksikymmentä vuotta sitten ja niitä käyttivät lähinnä päiväkotien johtajat. Tänä aikana on kunnissa ollut käytössä muutamia asiakastietojärjestelmiä ja niistä viimeisin, TietoEnatorin Effica päivähoito -järjestelmä, joka otettiin käyttöön 2000-luvulla. Nyt kaikissa Kaaso-kunnissa on käytössä Effica päivähoito.

TVT-strategian tavoitteena on, että vuonna 2015 tieto- ja viestintätekniikka olisi yksi osa varhaiskasvatuksen arkea. Tämä edellyttää riittäviä henkilöstön atk-valmiuksia sekä toimintaympäristön kehittämistä. Laitteistojen ja ohjelmistojen on oltava nykyaikaisia ja sekä henkilöstöä että asiakkaita on pystyttävä palvelemaan myös sähköisesti.

Tieto- ja viestintätekniikan tarkoitus on toimia oppimista tukevana välineenä. Jo valittaessa TVT välineitä ja ohjelmistoja on huomioitava pedagogiset toimintatavat, sisällöt sekä lapsen asema oppimistehtävässä. Myös verkostoituminen on yksi työväline kohti unelmien päiväkotia ja yhteneväistä seudullista toimintatapaa. Verkostot eivät kuitenkaan synny tyhjästä vaan niitä on luotava, ylläpidettävä sekä kehitettävä ja tämä on aikaa vievä prosessi. Myös infrastruktuuria tulee kehittää yhteneväiseksi, koska edellytyksenä verkostotaloudelle on tiedon nopea siirtyminen eri järjestelmien välillä.

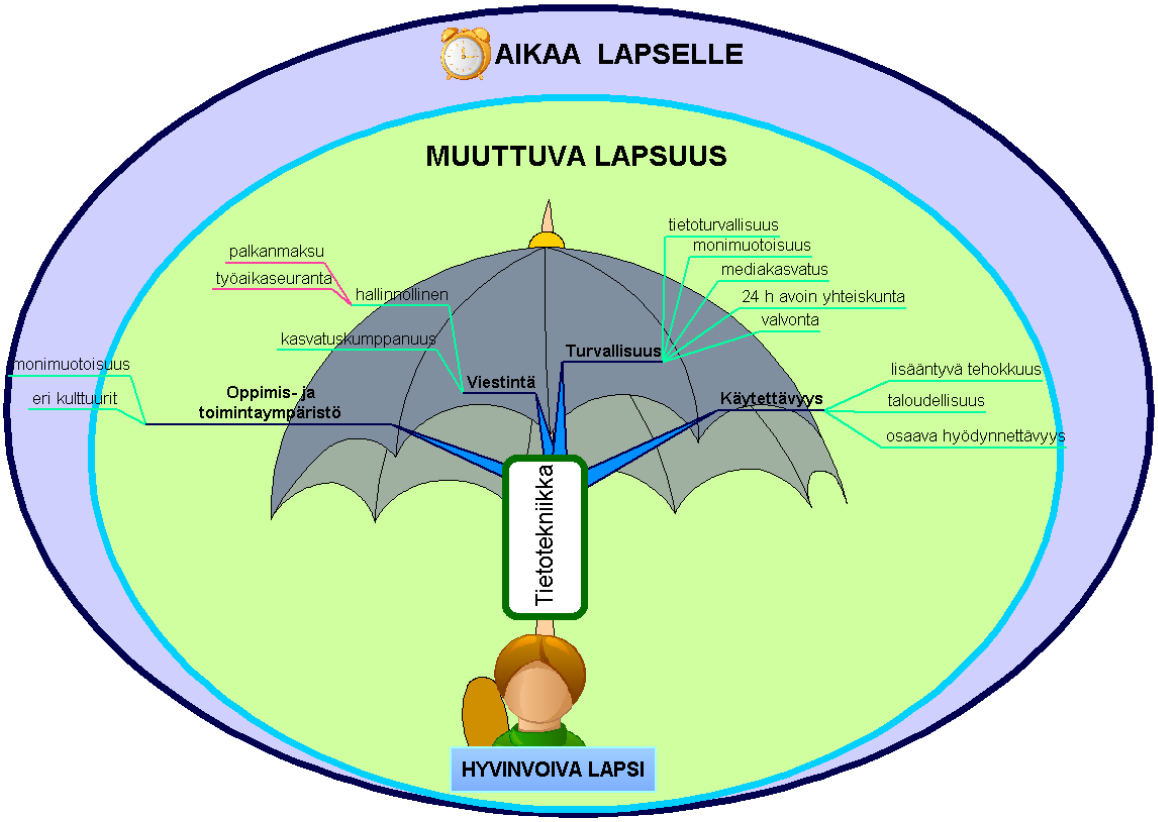

Kuva 6. *Varhaiskasvatuksen tieto- ja viestintätekniikkastrategian sateenvarjo* [13]

4.1 Tavoitteena hyvinvoiva lapsi

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan varhaiskasvatuksen *ensisijaisena tavoitteena* on lisätä lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia yhdessä vanhempien kanssa. Hyvinvoiva lapsi on iloinen ja tyytyväinen ja hänellä on mahdollisimman hyvät kasvun, kehittymisen ja oppimisen edellytykset. Lisäksi hyvinvoiva lapsi kokee itsensä ja perheensä hyväksytyksi ja olonsa turvalliseksi. Hän kykenee ilmaisemaan tunteensa avoimesti, hänellä on turvalliset rajat ja hän tulee mielellään päiväkotiin. Puhutaan **fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja emotionaalisen hyvinvoinnin tasapainosta**.[14]

---

[13] TVT-strategian työryhmä

[14] Stakes. Varttua. 2008

4.2 Aikaa lapselle

Perheiden ja päivähoidon välistä tiedonkulkua on mahdollista lisätä ja nopeuttaa tieto- ja viestintätekniikan avulla. Lasten vanhempien ja päivähoidon tulee yhdessä kartoittaa hyvät tieto- ja viestintätekniikan käyttötavat. Tekniikan avulla on mahdollista kehittää rinnakkaisia ja perinteisiä kanssakäymisiä täydentäviä vuorovaikutuksen muotoja. [15]

Päivähoidossa esiintyvien rutiininomaisten toimistotehtävien suorittaminen tietotekniikkaa hyödyntämällä vapauttaa resursseja lasten hoitoon, kasvatukseen ja hoitotyöhön. Henkilöstöresurssit saadaan kohdilleen, kun oikeat lasten läsnäolot voidaan yhdistää sähköisesti työvuorosuunnitteluun. Lasten sähköisiä läsnäolo kirjaustapoja on testattu mm. sähköisellä kulunvalvontajärjestelmällä ja ne on koettu toimiviksi. Lisäksi hoitoaikavarausten tekeminen Internetin tai mobiilitekniikan välityksellä tarjoaa joustavan asioiden hoitamistavan vanhemmille esim. lapsen sairastuessa yöllä. Hoitoaikavaraukset kirjautuvat suoraan asiakastietojärjestelmään, josta niitä on helppo hyödyntää henkilöstöresursoinnissa.

- **seudullisten ja yhteneväisten toimintatapojen kehittäminen**
- **tiedon kulun tehostaminen ja nopeutuminen**
- **tietotekniikan hyödyntäminen päivähoidon rutiinitehtävien hoidossa**

4.3 Muuttuva lapsuus

Informaatioteknologian kehittymisellä on seurauksia oppimisen lisäksi myös koko kulttuurimme muuttumiseen, jossa lapsi on yksi kulttuurimme muokkaaja ja samalla tietokoneen käyttäjä.

Opetusministeriön visiossa suomalainen yhteiskunta kehittää ja hyödyntää informaatioyhteiskunnan mahdollisuuksia parantaa elämän laatua, tietoisuutta, kansainvälistä kilpailukykyä ja vuorovaikutusta monipuolisesti ja kestävästi.

[15] P. Pihlaja, H. Salmela, A. Vahtera, 2008

Varhaiskasvatussuunnitelman myötä Suomessa on nähtävissä ensimmäisen kerran lapsen syntymästä saakka jatkuva institutionaalisen kasvatuksen ja opetuksen jatkumo. Varhaiskasvatus nähdään entistä selkeämmin osana elinikäistä oppimista.[16] Tieto- ja viestintätekniikan tarjoamien mahdollisuuksien avulla säästetään aikaa lapsen kanssa olemiseen.

Strategisena päämääränä on palvelurakenteen uudistaminen ja toiminnan jatkuva kehittäminen. TVT: n avulla voidaan kehittää asiakaslähtöisempiä palveluita. Tärkeänä kehittämisalueena ovat perheelle suunnatut sähköiset palvelut, kuten tieto- ja asiointipalvelut, sähköiset lomakkeet sekä viestintä muiden yhteistyö tahojen (lapsiperhepalvelut) kanssa. Sähköisen asioinnin tavoitteena on lisätä perheen sisällön tuntemusta päivähoidon toiminnasta, itsenäistä asioidenhoitoa sekä aktiivista vuorovaikutusmahdollisuutta huomioimalla tietoturvan ja perheen tietosuojan säilyminen.
Tietotekniikka tuo tehokkuutta päivähoidon rutiinitehtäviin ja vapauttaa koulutetun henkilökunnan aikaa lapsille. Toisaalta tietotekniikkaa voidaan hyödyntää myös kasvatustyössä esimerkiksi opetuspelien muodossa.

- **Tieto- ja viestintätekniikka on yksi osa-alue lapsen leikkivälineistössä sekä tärkeä väline myös elinikäisen oppimisen jatkumossa ja tiedonhaussa.**
- **Oppimisen kehittymisen yksi tärkeimpiä tavoitteita on sosiaalisten elämäntaitoien hallitseminen.**

[16] Stakes. Varttua. 2008

5 TVT TIEDOTUKSESSA JA VIESTINNÄSSÄ

Tämän luvun tarkoitus on kuvata tieto- ja viestintätekniikan tuomia mahdollisuuksia vanhempien ja päivähoidon sekä yhteistyökumppaneiden väliseen kommunikointiin unohtamatta perinteisiä kommunikointimuotoja. Lisäksi kuvataan kuntien sisäisiä tiedottamiskanavia.

5.1 Vanhemmat ja päivähoito

Tieto- ja viestintätekniikka on oleellinen osa nykyistä varhaiskasvatustoimintaa. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on *kasvatuskumppanuutta*. Kasvatuskeskusteluja käydään lasten hoito-, kasvatus- sekä esiopetussuunnitelmien laatimisen yhteydessä. Varhaiskasvatuksen tärkeänä tietoteknisenä kehittämiskohteena on tarjota perheelle mahdollisuutta sähköiseen asiointiin. Vanhempia tulisi myös informoida tietokoneen käyttötarkoituksesta päivähoidossa sekä tarvittaessa opastaa heitä kotona tapahtuvaan tietokoneen pedagogiseen käyttöön.

Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tarkoituksena tulisi tuoda näkyväksi tietoyhteiskunnan tarjoamat mahdollisuudet ja kuinka nämä mahdollisuudet olisivat hyödynnettävissä jo lapsilla päiväkoti-iässä turvallisesti yhtenä oppimisen välineenä.

Tavallisin vuorovaikutus päivähoidon ja vanhempien välillä tapahtuu edelleen kasvotusten lasta viedessä ja hakiessa päivähoidosta. Tavoitteena ei ole poistaa perinteisiä kommunikointimuotoja vaan kehittää niiden rinnalle toimintatapoja, jotka eivät ole riippuvaisia ajasta tai paikasta. Kasvatuskumppanuutta voidaan vahvistaa mm. tietoturvallisen portaalin kautta, joka voisi toimia kommunikoinnin alustana sekä tiedon ja digitaalisen kasvunkansion kehittäjänä. Verkkotunnistautuminen voisi toimia sisäänpääsynä portaaliin (esim. VETUMA[17]).

[17] Laatua verkkoon- Suomi.fi

5.2 Hallinto [18]

Kunnissa sisäinen tiedottaminen ja viestintä hoidetaan yleensä intranetin ja sähköpostin välityksellä, mutta näiden hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa on vähäistä. Ongelmia aiheutuu myös niille henkilöille, jotka toimivat esim. kotoa käsin, kuten perhepäivähoitajat. Intranetti toimii kunnan hallinnon alaisuudessa, joten se ei tavoita heitä. Kaaso hankkeen toimesta on koulutettu mm. päiväkoteihin vertaisohjaajia, jotka toimivat yksikössään tvt tukihenkilönä.

Effica asiakastietojärjestelmää käytetään lähinnä laskutukseen ja perhepäivähoitajien työajanseurantaan. Järjestelmään ei tallenneta kaikkia lasten tietoja. Effica mahdollistaa tilasto- ja hakutyökalun käytön, mutta sitä kunnissa hyödynnetään vähän.

5.2.1 Palkanmaksu ja työajanseuranta

Päiväkotien henkilökunnan työajan seuranta tapahtuu normaalien työajan seurannan käytäntöjen mukaisesti. Läsnäolokirjauksiin ei pääsääntöisesti tarvitse merkitä tarkkoja lähtö- tai saapumisaikoja. Perhepäivähoidossa tietojen kerääminen joudutaan tekemään tarkkoina saapumis- ja lähtöaikoina, koska lasten läsnäolopäivät vaikuttavat sekä laskutukseen että perhepäivähoitajien palkkaan. Tämän vuoksi perhepäivähoitajat tekevät käsin listoja ja usein listat tehdään työpäivän päätteeksi, kun lapset ovat lähteneet.

Perhepäivähoidon laskutus- ja palkkatiedon kerääminen on kaikissa kunnissa pääosin manuaalista ja aikaa vievää. Yksi ratkaisu manuaalisen tiedonkeruun tilalle olisi automaattinen läsnäolotietojen keruujärjestelmä, joka kirjaisi lasten tulo- ja lähtöajat (läsnäolot ja poissaolot) päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa automaattisesti laskutusjärjestelmään. Päiväkodeissa tieto kerättäisiin joko kellokorttityyppisellä teknologialla tai mukana kulkevalla rannekkeella/korulla. Perhepäivähoidossa läsnäolotietojen keruu voitaisiin hoitaa perhepäivähoitajan matkapuhelimella, RFID/NFC-lukijan avulla ja vanhemmat kirjaisivat lapsen tulo- ja lähtöajat tuomalla

[18] Lappeenrannan kaupungin varhaiskasvatuksen tvt-strategia 2008–2015

oman matkapuhelimensa hoitajan matkapuhelimen lähelle aamuisin ja iltaisin. Läsnäolotiedot siirtyisivät automaattisesti tekstiviestillä kunnan laskutusjärjestelmään päivän päätteeksi.

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan jokainen lapsi otetaan yksilöllisesti vastaan, kun hän tulee päiväkotiin. Tämä tulisi muistaa, vaikka siirryttäisiinkin automaattiseen läsnäolojen keruujärjestelmään. Lisäksi tuli kiinnittää huomiota kenellä kulkulupaan edellyttämä väline on, mitä tehdään jos kuittaus unohtuu ja mihin kuittauspaikka sijoitetaan.

- **Yhteinen palveluverkosto perheiden, päivähoidon ammattilaisten ja muiden lapsiperhetoimijoiden välille**
    - **mahdollistaa tiedonkulun lisäämisen sekä asia- että järjestelmätasolla**

5.3 Yhteistyökumppanit

Tieto- ja viestintätekniikka avaa uudenlaisten työmenetelmien kehittämismahdollisuuden. Sekä varhaiskasvatuksen ammattilaisille että perheille tulee tarjota erilaisia mahdollisuuksia ja resursseja hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee saada sekä tarpeiden mukainen tvt-koulutus että työvälineet.[2] Tiedon vaihtaminen muiden lapsiperheitä palvelevien toimijoiden, kuten sosiaalitoimi ja koulut, kanssa on lisääntymässä ja tietotekniikka mahdollistaa sen toteutumisen reaaliaikaisesti. Tietotekniikka helpottaa myös päiväkodista kerättävää tiedonlajittelua mm. ruokahuoltoa sekä erilaisia tilastoja laadittaessa.

6 KÄYTETTÄVYYS

Pelkkä helppokäyttöisyys ei riitä tekemään laitteen tai ohjelman käytettävyydestä hyvää. Käytettävyys on helppokäyttöisyyden, tehokkuuden ja miellyttävyyden summa, joka kertoo kuinka helposti käyttäjä pystyy laitteella tai ohjelmalla tekemään vaivattomasti niitä asioita, joita varten tuote on hankittu.[19]

- **Toimintojen vääränlainen yksinkertaistaminen rajoittaa käyttäjän tehokasta käyttöä.**
- **Käytettävyys tullaan huomioimaan laitteistoja ja ohjelmistoja uusittaessa ja järjestettäessä tarvittavaa koulutusta käyttäjille.**

6.1 Lisääntyvä tehokkuus

Varhaiskasvatushenkilöstön tietotekniikan käyttötaidot ovat hyvin vaihtelevia. Tämä johtuu osaltaan siitä, että tietotekniikan hyödyntäminen ja käyttö on vielä vähäistä varhaiskasvatuksessa. Henkilöstön tietotekniselle osaamiselle ei ole asetettu varsinaisesti mitään erityisvaatimuksia. Nykyään tieto- ja viestintätekniset valmiudet kehittyvät nopeasti uusien laitteiden ja ohjelmien tullessa osaksi työtä. Osa henkilöstöstä tarvitsee peruskäyttötaitojen parantamista, mutta vielä tärkeämpää on kehittää pedagogista osaamista.

- **varhaiskasvattajille:**
  - **kansalaisen tietoyhteiskunnan perusvalmiudet**
  - **riittävää tietoa tietotekniikan vaikutuksista**
  - **sovellusten kriittinen arviointikyky**

[19] Adage Oy. 2008

6.1.1 Henkilöstön tvt taitojen osaamistasot

Tietotekniset perusvalmiudet ja niiden päivittäminen (elinikäinen oppimisprosessi) kuuluvat tämän päivän työelämän perusvalmiuksiin. Kaaso hanke teki vuonna 2005 varhaiskasvatuksen henkilöstölle tietoteknisen osaamiskartoituksen, jossa keskityttiin tietoteknisten perusvalmiuksien kartoittamiseen. Vuonna 2008 vastaavanlainen kartoitus tehtiin atk-koulutuksiin vuosina 2006 ja 2008 osallistuneille. Laajan osaamiskartoituksen perusteella, joka vuonna 2005 suunnattiin kaikille alueen sosiaalitoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle, laadittiin liitteen 8 mukaiset moduulit. Näiden perusteella määritettiin varhaiskasvatuksen koulutuksen tasot. Tavoitteena on saada ensimmäisen tason tiedot ja taidot kaikille varhaiskasvatuksen henkilöille. *(Taulukon tulkinta: esim. perhepäivähoitaja omaa tason yksi kolme kohtaa, lastenhoitaja tason yksi + vähintään yhden kohdan tasolta kaksi jne.).* Kun kaikki omaa kansalaisen atk-taidot eli vähintään tason yksi, toimii myös vertaisohjaajamalli päiväkodeissa.

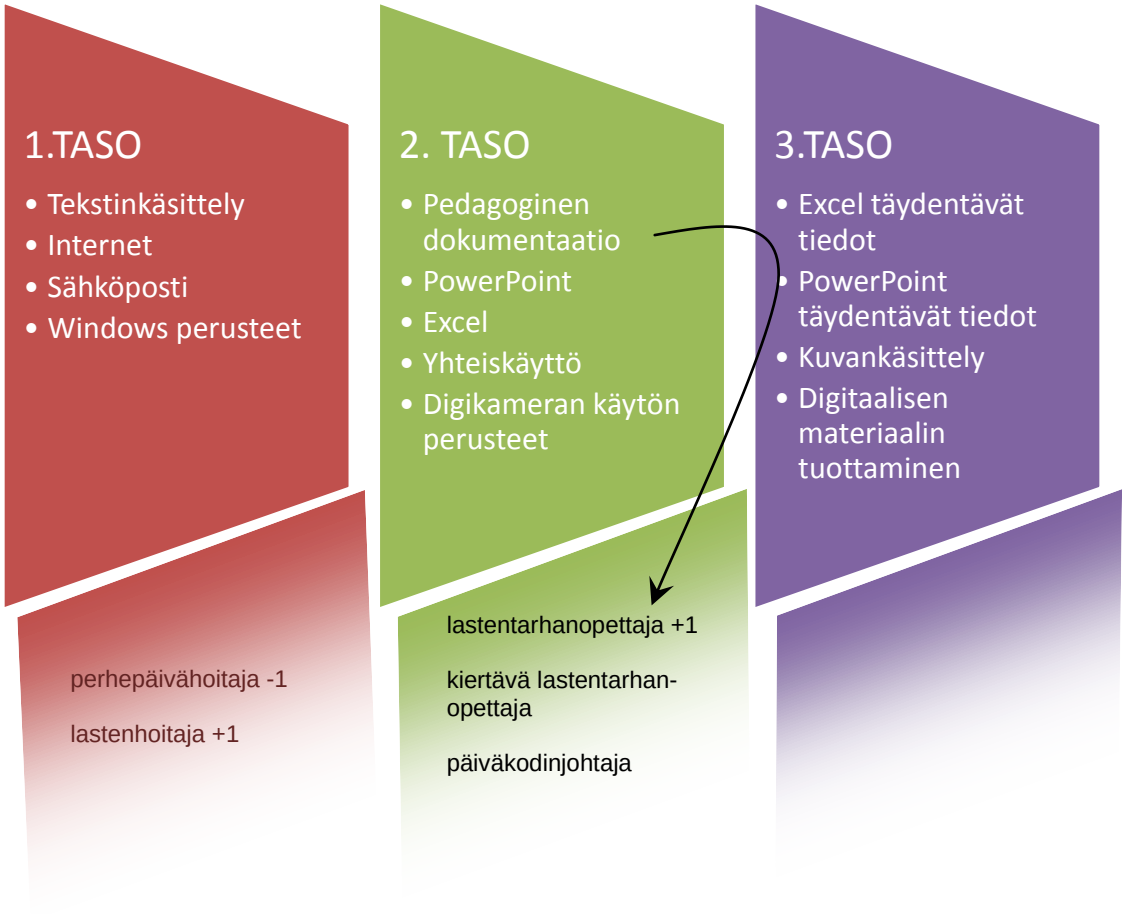

Kuva 7. *Varhaiskasvattajien tietotekniikkataitojen vähimmäistasot*

Alla olevassa taulukossa on kuvattu varhaiskasvatuksen henkilöstön tietotekniikan sovellusalueita. Osaaminen on tällä hetkellä enemmänkin eri sivustoilta tehtävää tiedonhankintaa, lomakkeiden käyttöä ja täyttöä. Osaamisen tavoitetilana voidaan pitää tiedonhallintaan liittyvän osaamisen kehittämistä sekä dokumentoinnin ja tietoteknologian hyödyntämisen lisäämistä kehittämistyössä (arviointi, dokumentointi, pedagoginen dokumentaatio, tiedon jatkuva prosessointi). Seudullisesti varhaiskasvatus on Kaakkois-Suomessa käyttänyt Moodle ympäristöä (Moodle=ilmainen, avoimen lähdekoodin oppimisalusta, joka soveltuu erilaisille käyttäjäryhmille, eri tarkoituksiin) kokoavana kehittämis- ja tiedonvälittämiskanavana, mutta sen käyttöä pitäisi tehostaa.

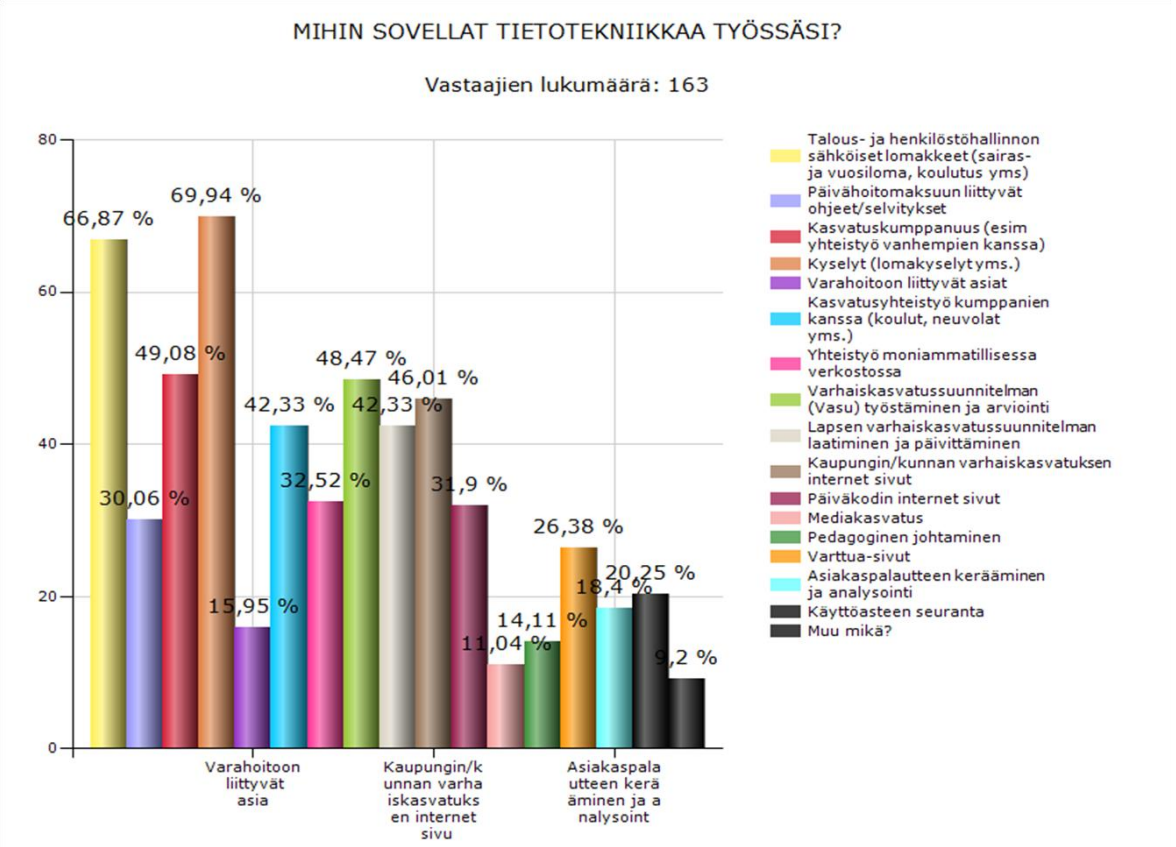

Kuva 8 *Varhaiskasvattajan tietotekniikan hyödyntäminen työssä*

6.2 Taloudellisuus

Hyvä käytettävyys on kustannustekijä. Käytettävyyden avulla voidaan *lisätä* tuottavuutta sekä *vähentää* koulutukseen tarvittavaa aikaa, virheidenmäärää ja lisääntyvää teknisen tuen tarvetta. Hyvä käytettävyys on myös kustannustekijä varhaiskasvatuspalveluita tarjoaville yrityksille, kuten kunnille. Tietotekniikan avulla var-

haiskasvatuspalvelut saadaan näkyviksi ja jokaisen palveluita tarvitsevan saataville ajasta ja paikasta riippumatta.

6.3 Osaava hyödynnettävyys

Tietotekniset perusvalmiudet ja niiden päivittäminen ajan tasalle (elinikäinen oppiminen) kuuluvat tänä päivänä työelämän perusvalmiuksiin. Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry (TIEKE) on määritellyt kansalaisen tietoyhteiskunnassa tarvittavat perusvalmiudet @-ajokorttiin ja Näitä tietoja hyödynnettiin kartoituksen perusvalmiuksia määriteltäessä ja niitä olivat laitteen käyttö, tiedostonhallinta sekä yleisimpien toimisto-ohjelmien, sähköpostin ja Internetin käyttö. Tämän lisäksi kartoitettiin sellaista tietoteknistä osaamista, joka on tarpeellista varhaiskasvatuksen ammattilaisille, kuten ammatillisten Internet-sivujen hyödyntäminen. Nämä kansalaisen perusvalmiudet sisältyvät tasoon yksi.

6.3.1 Henkilöstön täydennyskoulutus

Varhaiskasvatushenkilöstön saatavuus ja riittävyys tulee tulevaisuudessakin turvata samoin kuin henkilöstön tietoyhteiskuntavalmiudet. Seurantasysteemiä kehittämällä koulutustarpeita voidaan ennakoida ja täydennyskoulutussuunnitelmissa tulisi huomioida tvt-koulutus jatkuvana prosessina.

Kaaso-hanke toteutti vuonna 2006 ja 2008 atk-peruskoulutuksia varhaiskasvatuksessa toimiville henkilöille. Koulutuksiin osallistui lähes 350 koulutettavaa (alueella toimii n. 1300 varhaiskasvatuksen ammattilaista) 124 koulutuspäivänä. Suurin ammattiryhmä eli reilu kolmannes opiskelijoista oli lastenhoitajia tai lastentarhanopettajia. Molemmista koulutuksista on luettavissa koulutuspalautteista laaditut raportit ja ne löytyvät osoitteesta www.socom.fi.

- **Kansalaisen atk valmiudet kaikille varhaiskasvatuksen ammattilaisille**
- **Sähköisen dokumentoinnin edellyttämät taidot varhaiskasvatuksen henkilöstölle**
- **Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on työn edellyttämät perustaidot toimia verkossa ja oppimisympäristöissä**

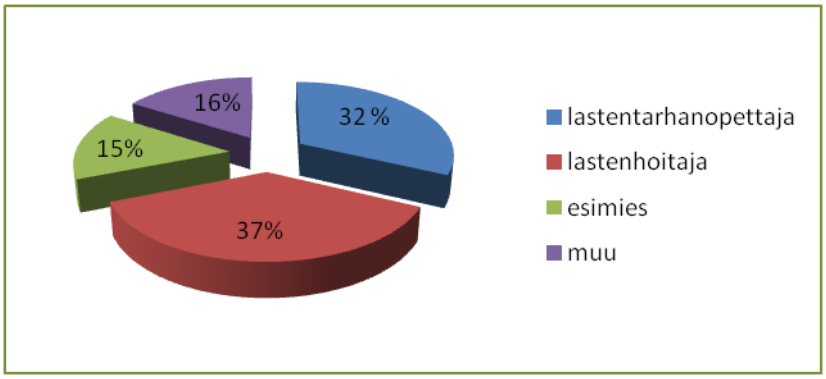

Kuva 9. *Koulutuksiin osallistuneet ammattiryhmittäin*

Koulutusten suunnittelun pohjana käytettiin vuonna 2005 laadittua atk-osaamiskartoitusraporttia. Syksyllä 2008 vastaava kysely tehtiin koulutuksessa olleille varhaiskasvatuksen henkilöstölle.

Koulutusten tavoitteena oli saada päiväkoteihin ns. vertaisohjaajia. Vertaisohjaajan tehtävä on toimia atk-tukena ongelmatilanteissa eli ohjeistaa käyttäjää käyttäjälähtöisesti. Ajatus vertaisohjaajamallista on hyvä, mutta sen tehokas toimiminen edellyttää, että ohjeistettava käyttäjä hallitsee osin perus atk-tuntemuksen. Ohjaustilanteessa käytettävää aikaa on rajoitetusti, joten esim. atk-laitteiston käyttöönottoa ei ehdi opettaa (kuten hiiren käyttö). Suositeltavaa on, että henkilöstö omaa perus atk-tuntemuksen.

7 OPPIMIS- JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Varhaiskasvatusympäristöissä kaikki toiminnat ovat oppimistilanteita. Konstruktiivisessa oppimisnäkemyksessä lapsi on aktiivinen oppija. Hyvä oppimisympäristö ohjaa lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota sekä tukee monipuolisesti lapsen kasvua, oppimista ja itsearviointia.

Oppimisympäristön suunnittelu lähtee lapsen ja lapsiryhmien tarpeesta sekä toiminnallisista tavoitteista. Keskeistä oppimisympäristössä ovat siinä toimivat ihmiset, vuorovaikutus sekä sosiaaliset suhteet. Nämä yhdessä sekä aikuisten suhtautuminen lapseen muodostavat kasvuun ja oppimiseen vaikuttavan ilmapiirin. Oppimisympäristön fyysiset tekijät muodostuvat mm. rakennuksista, pihapiiristä, lähiympäristöstä. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on luoda tietotekniikka hyödyntäen uusia oppimisen välineitä päivähoidon oppimisympäristöihin ja kehittää henkilöstön pedagogisia taitoja TVT:n avulla. Oppimisympäristön toimivuutta arvioidaan säännöllisesti, koska saatujen tulosten perusteella voidaan oppimisympäristöä kehittää oikeaan suuntaan.[20] Seuraavaksi kuvataan varhaiskasvatuksen monimuotoista ympäristöä tietoteknisestä ja kulttuurisesta näkökulmasta.

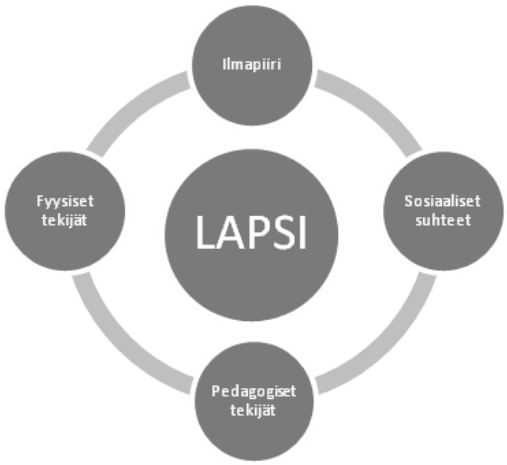

Kuva 10. *Varhaiskasvatuksen oppimisympäristön rakenne (mukailtu)*[20]

[20] Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma 2005

7.1 Verkot

Tietoyhteiskuntapolitiikan keskeisenä tavoitteena on edistää nopeiden ja edistyksellisten tietoliikenneyhteyksien ja -palveluiden tarjontaa kaikille kotitalouksille ja yrityksille. Laajakaistayhteyksien merkitys palveluiden käyttöönotolle sekä uusien, nopeita yhteyksiä vaativien palveluiden synnylle on keskeinen. Suomessa laajakaistakehitys on ollut nopeaa ja tällä hetkellä yhteydet on saatavilla 97 prosentilla väestöstä. Lähivuosina langattoman laajakaistan saatavuutta edistetään muun muassa edistämällä 3G-verkkojen (kolmannen sukupolven" matkapuhelinteknologiat) saatavuutta. [4]

Alueen päiväkodeissa verkossa olevia tietokoneita on 1-3 kappaletta/päiväkoti. Tavoitteena on lisätä ja samalla uusia laitteistoja siten, että uudet ovat mahdollista kytkeä verkkoon. Lisäksi päiväkotien sisällä tullaan hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan lähiverkko ratkaisuja sekä langattomia verkkoja. Verkkoyhteydet toteutetaan saatavilla olevalla tekniikalla huomioiden taloudelliset resurssit. Suositaan kannettavien tietokoneiden lisäämistä sen joutavan ja liikutettavan käytön vuoksi. Näin voidaan tehostaa laitteiston käyttöä mm. eri osastojen kesken. [18]

7.2 Laitteistot

Tietokoneiden lisäksi päiväkodeilla on käytössään skanneri, tulostin ja kopiokone sekä digikamera. Tavoite on, että jokaisen kunnan päivähoitoyksiköissä on asianmukaiset ja nykyaikaiset laitteet käytössään. Laitteistojen nopean kehittymisen myötä värilaserin edullisuus mustesuihkutulostimeen (laitteisto ja värikasettien ero värisäiliöihin) tulee huomioida tulostimien hankinnassa.

7.3 Ohjelmistot

Laitteistohankintojen yhteydessä käyttöjärjestelmä sekä toimisto-ohjelmat uusitaan nykyhetkeä vastaaviksi. Henkilöstö osaa käyttää työn edellyttämällä tavalla Effica-asiakastietojärjestelmää ja heidän taitotasoa pidetään yllä tarvittavan koulutuksen

avulla. Lisäksi henkilöstö osaa hakea työssään tarvitsemansa tiedon sekä tietokoneelta että Internetistä.[18] Imatralla on käytössään Smart Board eli interaktiivinen esitystaulu. Smart Board omaa kosketus pinnan jolloin kokous- tai koulutustila muuttuu vuorovaikutteiseksi ja tehokkaaksi työskentely ympäristöksi. Laitetta käytetään yhdessä dataprojektorin ja tietokoneen kanssa.

Lapsille on tarjolla paljon erilaisia pelejä, mutta niiden hankinta ei ole välttämättä järkevää ennen kuin tiedetään mitä peli sisältää, mihin se on tarkoitettu ja mitä hyötyä siitä voidaan olettaa saatavan. Henkilökunnalla ei kuitenkaan ole resursse- ja selvitystyöhön ennen hankintaa. Sähköisen materiaalipankin avulla päiväkodit ja perhepäivähoitajat voisivat verkon kautta saada sopivan pelin käyttöönsä. [15]

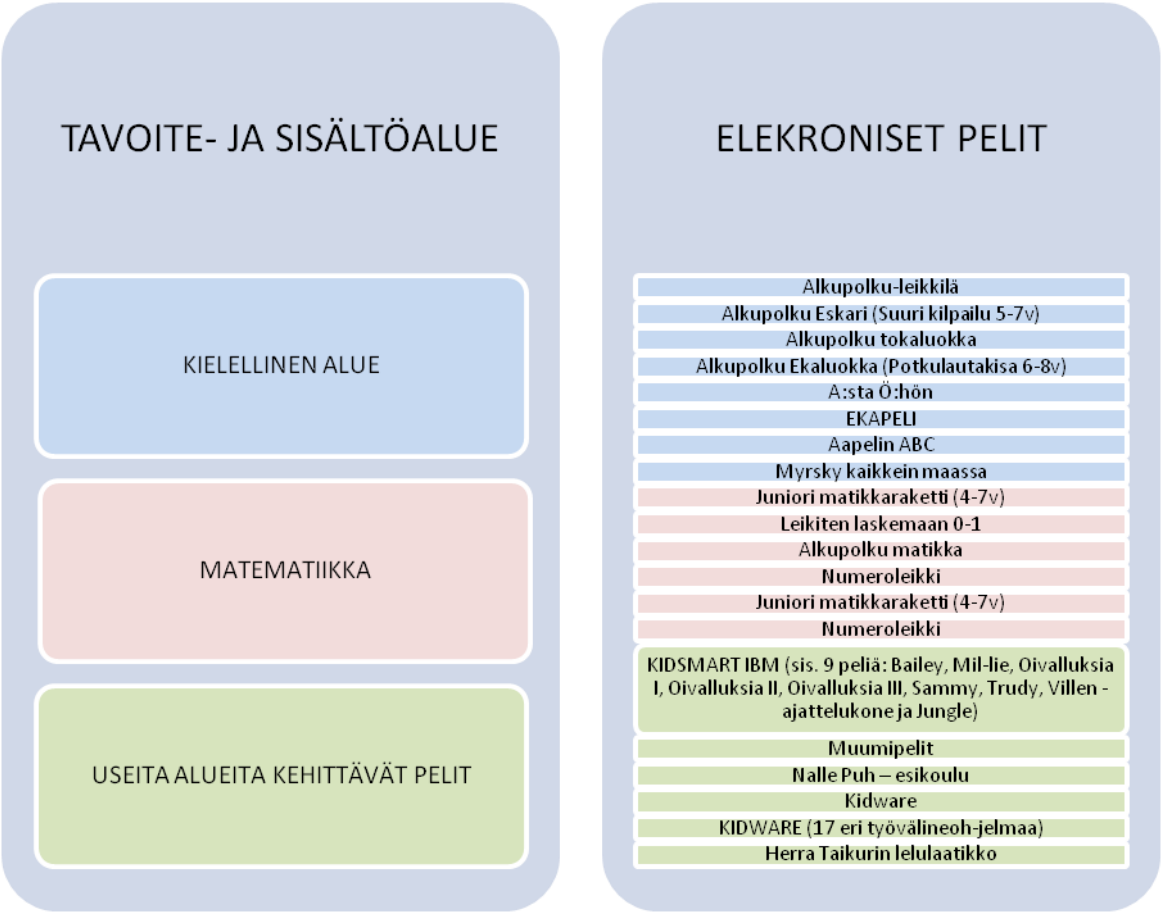

Kuva 11. *Pelit tavoite- ja sisältöalueittain lueteltuina* [15]

7.4 Eri kulttuurit

Yhteiskunnan monikulttuuristumisen myötä myös tarve monikulttuurisuustaitojen hallitsemiseen kasvaa. Ihmis- ja lastenoikeudet, viestintätaidot, suvaitsevaisuus- ja demokratiakasvatus sekä vähemmistöihin liittyvät asiat ovat olennainen osa monikulttuurisuustaitojen kehittämistä. Näitä taitoja tulee opettaa myös esikoulussa. Maahanmuuttajalapsilla tarkoitetaan lasta, jonka ensikieli on muu kuin suomi, ruotsi, saame, romani tai viittomakieli tai joka käyttää muita kuin edellä mainittuja kieliä perhepiirissään. Myös lapsen molemmat vanhemmat (huoltajat) tai toinen vanhemmista (huoltajista) on maahanmuuttaja. [21]

Lapsen ja perheen kulttuuritausta ja valtakielen osaamisen taso tulisikin olla asioita, jotka jo huomioidaan palveluohjauksessa. Tiedottamisen tulisi tapahtua selkeällä ja ymmärrettävällä suomen kielellä. Päivähoidon kotisivujen sekä erilaisten päivähoitoa koskevien tiedotteiden saatavuus suomen kielen lisäksi vieraskielisinä tulisi myös varmistaa.

[21] Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. 2007

8 MEDIAKASVATUS JA DOKUMENTOINTI

Mediakasvatusta määritellään monin tavoin, eikä yhtä yhtenäistä määrittelyä ole olemassa. Se on sekä"*oppia mediakentän kasvatuksesta ja opetuksesta*", "*kasvatus- ja viestintätieteellinen poikkitieteellinen tutkimusalue* että *opetuksen alue*, jossa opitaan havaitsemaan ja tarkastelemaan median vaikutuksia ja merkityksiä yksilöille ja yhteiskunnille" ja "sisällöllisiä ja pedagogisia ratkaisuja, joilla kehitetään oppilaan mediatajua".[22] Dokumentointi on lapsihavainnointia ja havaintojen kirjaamista, joka kuuluu osana ammatillista varhaiskasvatus- ja esiopetustyötä. Lapsen kehitystä ja tapahtumia kirjataan mm. lapsen omaan kasvun kansioon, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan (vasu) tms. dokumenttiin. Mm. vasu-asiakirja on kirjallinen, yhteisen keskustelun tuotos, johon valmistaudutaan muistiinpanoin sekä erilaisin dokumentein.[23] Tässä luvussa kuvataan sekä mediakasvatusta että dokumentointia varhaiskasvatuksessa.

8.1 Mediakasvatus

Tietoyhteiskunnan kehittämisen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten asemaa tietoyhteiskunnassa sekä luoda heille turvallinen mediaympäristö. Tämän päivän lapset ja nuoret ovat tietoyhteiskunnan uusi sukupolvi. Lapset ja nuoret ovat eturivissä omaksumassa ja ottamassa käyttöön uutta teknologiaa. Pelkkä taito käyttää tekniikkaa ei riitä takaamaan lapsille ja nuorille onnistunutta kasvua tietoyhteiskunnan jatkuvan muutoksen ympäristössä. Siihen he tarvitsevat mediakasvatusta. Tavoitteena on edistää lasten ja nuorten medialukutaidon kehittymistä siten, että lapsilla ja nuorilla on valmiudet käsitellä mediasisältöjä kriittisesti ja monipuolisesti.[4].

Yksi keskeinen sosiaalistaja lapsen maailmassa on televisio ja media. Median kautta lapsi saa erilaisia vaikutteita elämäänsä ja hänen oletetaan tekevän itseään koskevia valintoja ja päätöksiä yhä nuorempana. Tämän takia ei ole yhdentekevää mitä lapset televisiosta katsovat ja vanhemmilla on lastensa kasvatus- ja päätäntä

---

[22] Mediakasvatusseura 2008
[23] Varttua, 2008

vastuu median käytöstä. Usein vanhemmat eivät tule ajatelleeksi tai eivät ole tietoisia median vaikutuksista lapsen kehitykseen. [24]

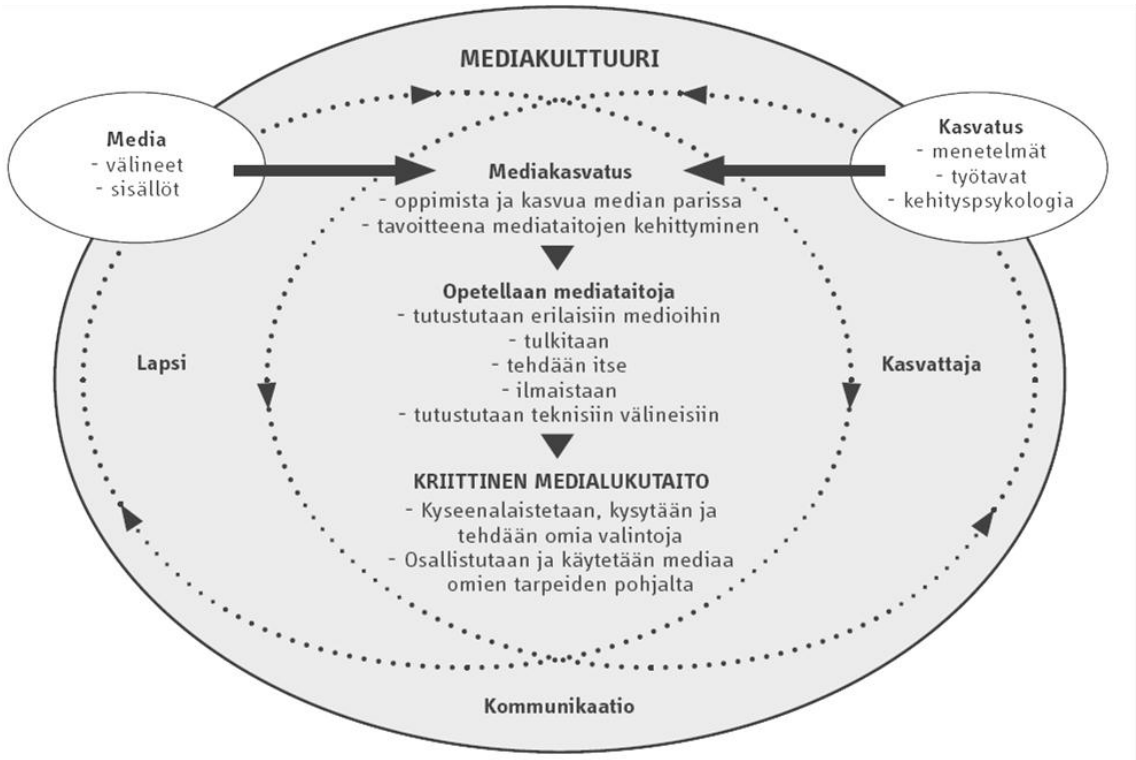

Kuva 12. *Mediakasvatuksen kokonaisuus* [25]

PÄIVÄHOIDON tavoite:

- **saada päivähoidon ammattihenkilöstö huomaamaan median merkitys ja lisätä tietoisuutta median vaikutuksista lapseen ja lapsen kehitykseen ja tätä kautta auttaa vanhempia tiedostamaan median vaikutus lapseen ja lapsen kehitykseen**
- **toimia kasvatuskumppanina vanhemmille**

8.2 Dokumentoinnin merkitys

Jokaisen lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen on yksilöllistä. Dokumentoinnin avulla voidaan oppimista ja yhteistä historiaa tehdään näkyväksi. Lasten kanssa käytyjä keskusteluja kirjataan muistiin, lapsia haastatellaan, työskentelyn eri vaiheita valokuvataan ja videoidaan. Dokumenteista tehdään erilaisia koosteita, jotka ovat osa

[24] Lapset ja Media - opas mediakasvatukseen
[25] Mediametkaa! Osa 2 -kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan

oppimisympäristöä sekä -kansiota. Dokumentointi toimii sekä aikuisten että lasten muistin apuvälineenä. Sen avulla on helpompi seurata oppimisprosessien kulkua, suunnitellaan toimintaa eteenpäin ja arvioidaan tehtyä työtä sekä nähdään kokonaisuudet ja niiden rakentumisprosessit selkeästi.[26]

Lapsikohtaiset digitaaliset portfoliot ovat tietokoneella tehtäviä ja luettavia kansoita, joihin kootaan tietoa ja tunnelmia lapsen elämästä päivähoidossa Jokaisesta vuodesta tehdään jokaiselle lapselle henkilökohtainen portfolio. Portfolio rakentuu varhaiskasvatuksen orientaatioista, esiopetuksen sisältöalueista ja päiväkodin painotuksista. Portfolion tehtävä on ohjata kasvattajia toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. Siihen on mahdollista liittää valokuvia, piirustuksia (skannattuna), tekstiä, videokuvaa ja ääntä. Perheet saavat portfoliosta muiston lapsen varhaisvuosista ja se annetaan lapselle esim päivähoito kauden lopussa cd-rom levylle tallennettuna tai paperi tulosteena. Portfolioita voidaan käyttää kasvukeskusteluissa arviointivälineenä myös vanhempien kanssa. [26]

Vanhemmilla on oikeus tutustua lapsestaan dokumentoituun tietoon; kirjaukset huolen heräämisestä, missä tilanteissa, millaista huolta jne. Havainnointi ja dokumentointi ovat osa lapsen varhaiskasvatuksen arviointia, josta mainitaan mm. vasu-perusteissa. Tavoitteena on, että päiväkodin kasvattaja ja lapsen vanhemmat yhdessä, luottamuksellisessa suhteessa jakavat havaintojaan ja tietoaan lapsen arjesta ja kehitysaskeleista sekä ankkuroivat oireilua koskevat havainnot lapsen elämän kokonaistilanteeseen.[23]

- **Dokumentointi korostaa lapsen vahvuuksia, lasta ja perhettä kunnioittavasti ja totuudenmukaisesti**
- **Kaikki lapsesta tehtävä kirjallinen dokumentointi tulee olla sisällöltään sellaista, että sen voi näyttää vanhemmille**
- **Kasvattajan yhteistyö perheen kanssa havaintoja tehdessä** [23]

[26] Ilmaisupäiväkoti Illusia

9 TIETOTURVA JA TURVALLISUUS

Tietoturvalla tarkoitetaan tietojen, palvelujen, järjestelmien ja tietoliikenteen suojaamista. Tietoturvallisuuden uhkana pidetään erilaisia huijausyrityksiä, henkilökohtaisen yksityisyyden loukkauksia, roskapostia, teollisuusvakoilua, piratismia, tietokoneviruksia.[27] Tässä luvussa kuvataan myös turvallisuutta päivähoidossa ja miten sitä voidaan kehittää mm. valvonnalla.

9.1 Tietoturvallisuus ja sen monimuotoisuus

Toimintaympäristön tietoturvallisuuteen on siten aina kiinnitettävä huomiota, jotta varmistetaan kriittisen infrastruktuurin toiminta ja tietoturvallisuus.[4] Varhaiskasvatuksen toimintaympäristön kehittäminen edellyttää tietoturvallisuuden ylläpitämistä eri tasoilla, kaikissa prosesseissa ja henkilöstön päivittäisessä toiminnassa

Tietoturvan ja perheen tietosuojan säilyminen tulisi huomioida, kun sähköistä asiointia kehitetään. Päivähoidon henkilöstön tietoteknisiä taitoja sekä asiakkaan tietosuoja tietämystä tulisi lisätä koulutuksilla, toiminnan ohjauksella ja riittävällä tiedottamisella.

Internet tarjoaa lapsille paljon mahdollisuuksia hauskaan ja kehittävään toimintaan, mutta netin käyttöön liittyy uhkakuvia. Riskit ovat erilaisia eri-ikäisten ja erilaisten lasten kohdalla. Tärkeää on huolehtia tietokoneen suojaamisesta eli virustorjunnasta ja ohjelmien päivittämisestä. Pienen lapsen tietosuojaa voidaan parantaa teknisillä estoilla. turvallinen netinkäyttö sisältää pelisäännöt, joita lapsi noudattaa ja aikuisen valvonnassa.

---

[27] Wikipedia

- **tietokoneella oloaika rajattua**
- **tietokone sijoitettu näkyville esim. olohuoneeseen ja vanhempien tulisi olla aina vieressä, kun alle kouluikäinen lapsi on Internetissä**
- **alle kouluikäinen lapsi käy netissä vain ennalta sovituissa ja tutuissa paikoissa. Internet-selaimen Suosikit-valikkoa voidaan hyödyntää**
- **lapselle luodaan oma käyttöympäristö, jossa sallitaan vain erikseen listattuien Internet-sivuien selaaminen.**

Alle kouluikäiselle turvallisia nettitapoja voidaan harjoitella toistuvilla rutiineilla, jotka ovat pienelle tärkeitä. Alle 7-vuotiaalla lapsella on hyvin rajalliset kyvyt ymmärtää netistä löytyvää tietoa ja erottaa esim. mainontaa varsinaisesta sisällöstä, joten vanhempien on syytä auttaa sopivan sisällön etsimisessä. Lapsi ei osaa erottaa, ollaanko Internetissä vai omalla koneella piirtämässä tai pelaamassa [28].

9.2 24h avoin yhteiskunta

Sähköisten palvelujen lisääntyessä yhteiskuntamme on siirtymässä 24 h avoinna olevaksi palveluyhteiskunnaksi. Varhaiskasvatuspalvelujen siirtyessä yhä laajempana verkkoon, asiakkaat eli perheet eivät enää ole sidoksissa asioiden hoitamisessa virastojen aukioloaikoihin. Palvelut sähköistyvät ja riippuvuus toiminnan ajasta ja paikasta vähenee. Lasten hoitoaikoja voidaan ilmoitella kännyköiden välityksellä ja päivähoitoon liittyviä hakemuksia voidaan lähettää Internetin välityksellä kotoa ajasta riippumatta. Lisäksi vanhempien työaikojen muutosvirrassa myös tarvittava päivähoitoaika muuttuu. Yhä enenevässä määrin tarvitaan iltahoitoa. Tämä avoimuus lisää sekä tietoturvallisuuden että päivähoidonhenkilöstön ja lasten turvallisuuden tarvetta.

[28] Tietoturvakoulu

9.3 Valvonta

Lasten turvallisuuden lisääminen tekniikan avulla on hankala toteuttaa, koska turvallisuus vaatii viime kädessä aikuisen huomiota. Mitään ei voi jättää pelkästään tekniikan varaan, mutta hyvistä apuvälineistä voisi kuitenkin olla hyötyä. Esimerkiksi lasten läsnäolotietojen kerääminen mukana kulkevalla rannekkeella tai korulla, mahdollistaa samalla myös lasten turvallisuuden valvonnan. Jos sisäänkirjautunut lapsi esimerkiksi poistuu päiväkodin aidatulta alueelta, aiheutuu siitä hälytys, jolloin hoitajat voivat puuttua välittömästi asiaan. Lapsen mukana kulkevasta tunnisteesta olisi hyötyä myös kadonneen lapsen etsinnöissä. Asia voi vaikuttaa pieneltä – lapsethan ovat päivähoidossa turvassa, mutta jokainen toteutunut lapsen fyysisen turvallisuuden uhannut tapaus on kuitenkin liikaa. Toisaalta vaikka toteutuneita tapauksia olisi vain harvoin, huoli lapsista ja heidän turvallisuudestaan on kuitenkin jokaisen päiväkodin ja perhepäivähoidon arkipäivää. Kyse on monella tavalla sekä lasten, heidän vanhempiensa että päivähoidon henkilöstön kannalta erittäin merkittävästä asiasta. Kulunvalvontalaitteeseen (ranneke, koru) voisi myös kytkeä ulko-ovien avauksen. Tällöin päiväkotiin ei pääse ulkopuolisia häiriöntekijöitä etenkään iltaisin ja yöllä päivystäviin päiväkoteihin.[15] Perhepäivähoidossa kulunvalvonnan toteutuminen on vaikeampi prosessi, mutta siellä turvallisuutta voidaan parantaa kännykän käytöllä, kuten myös päiväkodeissa. Lasten ulkovalvonnassa tai retkillä kännykällä voidaan mm. hälyttää tarvittaessa apua paikalle. Turvarannekkeita ja ovikameroita on jo käytössä joissakin vuorohoitoyksiköissä lisäämässä turvallisuutta erityisesti iltaisin ja öisin.

Kaakkoissuomalainen visio: Varhaiskasvatus on seudullisesti vetovoimainen, uudistuva, lapsi- ja perhelähtöinen palvelu.

LÄHTEET

[1] **Lapsuus mediamaailmassa - näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan.** Lahikainen Anja R., Hietala Pentti, Inkinen Tommi, Kangassalo Marjatta, Kivimäki Riikka, Mäyrä Frans. 2005. Tammer-Paino. Tampere.

[2] STM, **Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista**, saatavilla http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/julkaisu0209.htm 2002:29 [Viitattu 22.4.2008]

[3] **Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2000)**
Saatavilla www.oph.fi/ops/esiopetus/esiops.pdf, Opetushallitus [Viitattu 22.4.2008]

[4] **Arjen tietoyhteiskunta toimintaohjelma 2008–2011**, Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunta, saatavilla http://www.arjentietoyhteiskunta.fi/files/48/Arjen_tietoyhteiskunta.pdf [Viitattu 22.4.2008]

[5] **Päivähoitolaki 36/1973**, 2§, 11§, saatavilla http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1973/19730036?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=p%C3%A4iv%C3%A4hoito [Viitattu 29.4.2008]

[6] **FINLEX, 490/1990**, Asetus lasten päivähoidosta annetun asetuksen 8§:n muuttamisesta, saatavilla http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1990/19900490 [viitattu 3.5.2008]

[7] **Varhaiskasvatuksen työryhmän muistio**. 1999. Helsinki. Työryhmän muistioita 4. Sosiaali- ja terveysministeriö & **Vuorohoito lasten päivähoidossa. 1999**. Vuorohoidon työryhmän muistio. Helsingin kaupunki. Sosiaalivirasto. Julkaisusarja A1/ 1999

[8] **Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:6,** Lasten päivähoidon tilannekatsaus syyskuu 2005, saatavilla (s.47)
www.stm.fi/Resource.phx/publishing/store/2006/05/hl1147933743069/passthru.pdf [viitattu 26.6.2008]

[9] **FINLEX, 239/1973**, Asetus lasten päivähoidosta, saatavilla http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1973/19730239 [viitattu 21.6.2008]

[10] **STAKES, Varttua**, 2008, saatavilla http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/avoin_vaka/kunnat/kuntien_avoin_varhaiskasvatus.htm [viitattu 21.4.2008]

[11] **Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry**. 2008 saatavilla http://www.tieke.fi/tuotteet_ja_palvelut/tieken_tutkinnot/_-kortti/ [Viitattu 2.5.2008]

[12] **Sosiaalitoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön tietotekninen osaaminen seitsemässä kaakkoissuomalaisessa kunnassa**. 2006. Socom. Kallio Johanna & Kontio Tuula. saatavilla http://www.socom.fi/julkaisut.html [Viitattu 25.8.2008]

[13] **TVT- strategian työryhmä**. Auranen Johanna, Forsström Ann-Marie, Kippo Marjo, Kontio Tuula, Kuusisto Helena, Liukkonen Eeva-Kaisa, Rikberg Maija, Vihavainen Helena, Virkki Päivi. 2007–2008

[14] **STAKES, Varttua**, 2008. saatavilla http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/varhaiskasvatus/hyvinvoiva_lapsi/Hyvinvointi.htm [Viitattu 28.8.2008]

[15] **Tietotekniikan käyttömahdollisuudet päivähoidossa - palvelujen kehittäjän opas** Pihlaja Päivi, Hannu Salmela, Annukka Vahtera, 2008.

[16] **STAKES, Varttua**, 2008. saatavilla http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/varhaiskasvatus/elinikainen_opp/elinikainen_oppiminen.htm [Viitattu 28.8.2008]

[17] **LAATUA VERKKOON** suomi.fi. saatavilla http://www.suomi.fi/suomifi/laatuaverkkoon/asiointi_ja_lomakkeet/sahkoinen_asiointi/verkkotunnistaminen_ja_maksaminen/ [Viitattu 5.10.2008]

[18] **Lappeenrannan kaupungin varhaiskasvatuksen tvt-strategia 2008–2015**

[19] **Adage Oy**. 2008.. saatavilla http://www.adage.fi/julkaisut/arkisto/kaytettavyys_mita_se_on.html [Viitattu 25.10.2008]

[20] **Helsingin esiopetussuunnitelma**, 2005 saatavilla http://www.hel.fi/wps/portal/Sosiaalivirasto/Artikkeli?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/Sosv/fi/P_iv_hoito/Esiopetus [Viitattu 30.7.2008]

[21] **Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa** STM 2006: 62. saatavilla http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/documents/13540/index.htx [Viitattu 25.9.2008]

[22] **Mediakasvatus.fi** saatavilla http://www.mediakasvatus.fi/mediakasvatus#mediakasvatus [Viitattu 24.10.2008]

[23] **STAKES, Varttua**, 2008, saatavilla http://varttua.stakes.fi/FI/Verkkokonsultointi/varttua-konsultointi-havainnointi_dokumentointi.htm [Viitattu 14.10.2008]

[24] **Lapset ja Media-opas mediakasvatukseen.** Nuorten osallisuushanke UKSI & Lappeenrannan kaupunki. saatavilla http://www.lappeenranta.fi/?deptid=14300 [Viitattu 6.10.2008]

[25] **Mediametkaa**! Osa 2 Kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan

[26] **Ilmaisupäiväkoti Illusia**. Helsinki. saatavilla http://www.ilmaisupaivakotiillusia.fi [Viitattu 2.11.2008]

[27] **Wikipedia.** saatavilla http://www.wikipedia.fi [Viitattu 20.11.2008]

[28] **Tietoturvakoulu.** Turvallisesti netissä. saatavilla http://www.tietoturvakoulu.fi/v_lapsen_ika.htm# [Viitattu 21.10.2008]

LAITTEISTOT/VARHAISKASVATUS

Liite 1

	IMATRA	JOUTSENO	KOTKA	KUUSANKOSKI	LAPPEENRANTA	PYHTÄÄ	**Yhteensä**
Perustietoja							
Asukasluku	29 385	10 851	54 607	20 185	59 118	5 147	179293
Lasten lukumäärä (0-6v)	1773	754	3493	1298	3888	350	11556
Tietokoneiden lkm							
Koneet							
hallinnon verkossa	21	10	56	18	60	7	172
internet verkossa	21	10	66	3	60	7	167
lasten koneet (ei verkko yhteyttä)	30	1	7	9	13	0	60
Pöytäkoneet	12	10	63	30	55	5	175
Kannettavat							
langallinen internet yhteys	2	0	2	2	5	2	13
langaton internet yhteys	13	0	10	2	0	0	25
Mobiilitekniikka (kännykät)							
tavalliset	34	11	15	24	41	8	133
internet yhteydelliset		2	1		7	7	17
Muut Laitteet							0
Interaktiivinen oppimisympäristö (SmartBoard)	3						3
Kids Smart					5		
Oheislaitteet							
koneet joissa väh.1 Usb-väylä	16	0	66	22	60	7	171
DVD tai CD kirjoittava-asema	11	0	3	7	8	7	36
skanneri	12	0	6	1	0	0	19
digitaalikamera	17	10	30	10	40	0	107
tulostin	16	10	57	23	42	6	154
monitoimilaite (kopio-skanneri ja tulostin samassa)	2	0		2	0	1	5
Tietokoneen käyttömahdollisuus perhepäivähoidossa							
omat tietokoneet	80	10	17	3	45		155
mahdollisuus käyttää lähipäiväkodin koneita							0
ei lainkaan tietokoneen käyttömahdollisuutta	13	10	23		8		54

Liite 2

OHJELMISTOT / IMATRA

	HALLINTO	ASIAKASPALVELU	OPETUSKÄYTTÖ	Yhteensä
Käyttöjärjestelmä (Kpl)				
Windows 98				0
Windows 2000	21			21
Windows XP				0
Windows Vista			43	43
Muu mik.ä				0
				0
toimisto-ohjelmisto (kpl)				
Office 2000	21			21
Office 2002 tai Xp				0
Office 2003			30	30
Office 2007			13	13
Muu mik.ä				0
				0
Kuvankäsittely (kpl)				
Office picture manager			30	30
Photo Editor				0
Photoshop Elements				0
Photo Draw				0
Gimp				0
Muu mik.ä				0
				0
Selain (kpl)				
Internet Explorer	21		13	34
Mozilla				0
Opera				0
Muu mik.ä				0
				0
Asiakastietojärjestelmä (kpl)				
Effica	21			21
Muu mik.ä				0
				0

OHJELMISTOT/ JOUTSENO

	HALLINTO	ASIAKASPALVELU	OPETUSKÄYTTÖ	Yhteensä
Käyttöjärjestelmä (Kpl)				
Windows 98				0
Windows 2000				0
Windows XP	10			10
Windows Vista				0
Muu mik.ä				0
				0
toimisto-ohjelmisto (kpl)				
Office 2000				0
Office 2002 tai Xp				0
Office 2003	10			10
Office 2007				0
Muu mik.ä				0
				0
Kuvankäsittely (kpl)				
Office picture manager				0
Photo Editor				0
Photoshop Elements				0
Photo Draw				0
Gimp				0
Muu mik.ä				0
kameroiden omat			10	10
Selain (kpl)				
Internet Explorer	10			10
Mozilla				0
Opera				0
Muu mik.ä				0
				0
Asiakastietojärjestelmä (kpl)				
Effica		10		10
Muu mik.ä				0
				0
dynastia- viranhaltijapäätökset	10			
BasWare	7			

Liite 3

OHJELMISTOT/ KOTKA

	HALLINTO	ASIAKASPALVELU	OPETUSKÄYTTÖ	Yhteensä
Käyttöjärjestelmä (Kpl)				
Windows 98				0
Windows 2000				0
Windows XP	55		7	62
Windows Vista				0
Muu mikä				0
				0
toimisto-ohjelmisto (kpl)				
Office 2000				0
Office 2002 tai Xp	56		7	63
Office 2003				0
Office 2007				0
Muu mikä				0
				0
Kuvankäsittely (kpl)				
Office picture manager				0
Photo Editor				0
Photoshop Elements				0
Photo Draw				0
Gimp				0
Muu mikä				0
				0
Selain (kpl)				
Internet Explorer	56			56
Mozilla				0
Opera				0
Muu mikä				0
				0
Asiakastietojärjestelmä (kpl)				
Effica	68			68
Muu mikä				0
				0

OHJELMISTOT / KUUSANKOSKI

	HALLINTO	ASIAKASPALVELU	OPETUSKÄYTTÖ	Yhteensä
Käyttöjärjestelmä (Kpl)				
Windows 98				0
Windows 2000	1			1
Windows XP	23			23
Windows Vista				0
Muu mikä				0
				0
toimisto-ohjelmisto (kpl)				
Office 2000	15			15
Office 2002 tai Xp				0
Office 2003	1			1
Office 2007				0
Muu mikä				0
				0
Kuvankäsittely (kpl)				
Office picture manager	9			9
Photo Editor	15			15
Photoshop Elements	1			1
Photo Draw				0
Gimp				0
Muu mikä				0
				0
Selain (kpl)				
Internet Explorer	24			24
Mozilla				0
Opera				0
Muu mikä				0
				0
Asiakastietojärjestelmä (kpl)				
Effica	15			15
Muu mikä				0
				0

Liite 4

OHJELMISTOT / LAPPEENRANTA

	HALLINTO	ASIAKASPALVELU	OPETUSKÄYTTÖ	Yhteensä
Käyttöjärjestelmä (k.pl)				
Windows 98				0
Windows 2000	28			28
Windows XP	29			29
Windows Vista				0
Muu mik.ä				0
				0
toimisto-ohjelmisto (k.pl)				
Office 2000	40			40
Office 2002 tai Xp				0
Office 2003	17			17
Office 2007				0
Muu mik.ä				0
				0
Kuvankäsittely (k.pl)				
Office picture manager				0
Photo Editor				0
Photoshop Elements				0
Photo Draw				0
Gimp				0
Muu mik.ä				0
				0
Selain (k.pl)				
Internet Explorer	57			57
Mozilla				0
Opera				0
Muu mik.ä				0
				0
Asiakastietojärjestelmä (k.pl)				
Effica	57			57
Muu mik.ä				0
				0

Kaikkiin työasemiin on olemassa Vista Business ja Office 2007 lisenssi.
Käytämme kuitenkin yhteensopivuuden vuoksi vanhempia versioita.

OHJELMISTOT / PYHTÄÄ

	HALLINTO	ASIAKASPALVELU	OPETUSKÄYTTÖ	Yhteensä
Käyttöjärjestelmä (k.pl)				
Windows 98				0
Windows 2000				0
Windows XP	7			7
Windows Vista				0
Muu mik.ä				0
				0
toimisto-ohjelmisto (k.pl)				
Office 2000				0
Office 2002 tai Xp	2			2
Office 2003	3			3
Office 2007	2			2
Muu mik.ä				0
				0
Kuvankäsittely (k.pl)				
Office picture manager	5			5
Photo Editor	2			2
Photoshop Elements				0
Photo Draw				0
Gimp				0
Muu mik.ä				0
				0
Selain (k.pl)				
Internet Explorer	7			7
Mozilla				0
Opera				0
Muu mik.ä				0
				0
Asiakastietojärjestelmä (k.pl)				
Effica	7			7
Muu mik.ä				0
				0

TAUSTATIEDOT

1) MINÄ VUONNA OLET SYNTYNYT? (vvvv)

2) MIKÄ ON NYKYINEN AMMATTINIMIKKEESI?

- Erityislastentarhanopettaja
- Lastenhoitaja
- Lastentarhanopettaja
- Laitoshuoltaja
- Lähihoitaja
- Perhepäivähoitaja
- Perhepäivähoidonohjaaja
- Päivähoitaja
- Päiväkodinjohtaja
- Sihteeri
- Henkilökohtainen-/ryhmäavustaja
- Muu, mikä?

3) MILLAISTA TYÖTÄ / MILLAISIA TEHTÄVIÄ TEET PÄÄASIASSA?

- Asiakastyötä
- Kasvatustyötä
- Toimistotyötä
- Esimiestyötä
- Hallinnollisia tehtäviä
- Laitos-/ruokahuolto tehtäviä
- Muuta, mitä?

4) MIKÄ ON NYKYINEN TYÖSKENTELYKUNTASI?

- Imatra
- Joutseno
- Kotka
- Kuusankoski
- Lappeenranta
- Pyhtää

5) KUINKA PITKÄ ON TYÖHISTORIASI ALALLA?

- Alle vuosi
- 1-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- yli 10 vuotta

6) MINKÄ ASTEEN KOULUTUKSEN OLET SUORITTANUT? (ylin tutkinto)

- Kansakoulu/kansalaiskoulu
- Peruskoulu/oppikoulu
- Lukio
- Ammattikoulu/ammatti-instituutti
- Opistoasteen koulu
- Ammattikorkeakoulu
- Akateeminen tutkinto

7) ONKO SINULLA TYÖSSÄSI TIETOKONE KÄYTETTÄVISSÄ?

- Kyllä
- Ei

8) JOS VASTASIT EDELLISEEN KYSYMYKSEEN " ei " NIIN HAITTAAKO PUUTTUMINEN TYÖTÄSI?

- Kyllä
- Ei

9) KUINKA USEIN KÄYTÄT TIETOKONETTA TYÖSSÄSI?

- Päivittäin
- Lähes päivittäin
- Viikottain
- Harvemmin
- En käytä lainkaan

10) KUINKA USEIN KÄYTÄT TIETOKONETTA MUUALLA? (esim. kotona, kirjastossa yms.)

- Päivittäin
- Lähes päivittäin
- Viikottain
- Harvemmin
- En käytä lainkaan

11) MITÄ OHJELMIA JOUDUT KÄYTTÄMÄÄN TYÖSSÄSI? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- Tekstinkäsittely (Word)
- Taulukkolaskenta (Excel)
- Internet/sähköposti
- Grafiikka(PowerPoint)
- Effica
- Muu, mikä
- En käytä mitään ohjelmia

KAASO- HANKKEEN ATK-KOULUTUKSET

12) MINÄ VUONNA OSALLISTUIT KAASO-HANKKEEN JÄRJESTÄMÄÄN ATK-KOULUTUKSEEN? (Molemmat vaihtoehdot mahdollisia)

- 2006
- 2008

13) MIHINKAASO -HANKKEEN ATK-KOULUTUKSIIN OSALLISTUIT? (Usea valinta mahdollista)

- ☐ Word alkeet
- ☐ Word perusteet
- ☐ Word jatko
- ☐ Excel
- ☐ PowerPoint
- ☐ Digikuva
- ☐ Internet, sähköposti, intra
- ☐ Niksikurssi

14) MITÄ ATK-KOULUTUKSEN SISÄLTÖJÄ VOIT PARHAITEN SOVELTAA TYÖSSÄSI? (usea valinta mahdollista)

- ☐ Diaesitysten luomista
- ☐ Digikameran käyttöä
- ☐ Digikuvien käsittelyä/hyödyntämistä
- ☐ Internettiä
- ☐ Intraa
- ☐ Niksikurssin sisältöjä
- ☐ Sähköpostia
- ☐ Taulukkolaskentaa
- ☐ Tekstinkäsittelyä
- ☐ En osaa hyödyntää mitään oppimaani

NYKYISEEN OSAAMISTASOON LIITTYVÄT KYSYMYKSET

15) MILLAISENA KOET NYKYISET ATK-TAITOSI OMASSA TYÖSSÄSI?

- ○ Riittävinä
- ○ Kohtalaisina
- ○ Puutteellisina
- ○ Erittäin puutteellisina

16) MITEN HALLITSET SEURAAVAT TOIMINNOT?

	En	Heikosti	Kohtalaisesti	Hyvin
Ohjelmien avaaminen ja sulkeminen	○	○	○	○
Tiedostojen tallentaminen eri asemille (esim. c-asemalle, tikulle yms.)	○	○	○	○
Tiedostojen kopiointi/leikkaaminen ja liittäminen	○	○	○	○

17) HALLITSETKO WORD (*tekstinkäsittely*) OHJELMAN KÄYTTÄMISEN?

- ○ En
- ○ Heikosti
- ○ Kohtalaisesti
- ○ Hyvin

18) MITKÄ SEURAAVISTA WORDIN TOIMINNOISTA HALLITSET? (usea valinta mahdollista)

- ☐ Asiakirjan avaaminen
- ☐ Sivunasetusten määrittelyt
- ☐ Ylä-/alatunnisteiden lisääminen
- ☐ Asiakirjan tekstin ulkoasun muotoileminen (esim. fontti,alleviivaus, lihavointi)
- ☐ Rivinvälin asettaminen
- ☐ Kahden eri tekstin yhdistäminen
- ☐ Tekstin siirtäminen asiakirjan sisällä
- ☐ Tavuttaminen
- ☐ Pakotettu sivunvaihto
- ☐ Luetteloinnin
- ☐ Taulukon luonti
- ☐ Kuvan lisääminen
- ☐ Muu mikä

19) HALLITSETKO EXCEL (*taulukkolaskenta*) OHJELMAN KÄYTTÄMISEN?

- ○ En
- ○ Heikosti
- ○ Kohtalaisesti
- ○ Hyvin

20) OSAATKO LUODA LASKENTAKAAVOJA / KAAVIOITA ED. OHJELMALLA?

- ○ En
- ○ Heikosti
- ○ Kohtalaisesti
- ○ Hyvin

21) OSAATKO LUODA DIAESITYKSEN ? (*PowerPoint- ohjelma*)

- ○ En
- ○ Heikosti
- ○ Kohtalaisesti
- ○ Hyvin

Liite7

22) OSAATKO?

	En	Heikosti	Kohtalaisesti/riittävästi	Hyvin
Hakea tietoa internetistä hakusanan avulla	○	○	○	○
Hyödyntää intra- tai ekstranettiä työssäsi	○	○	○	○
Hyödyntää ammattiisi liittyviä www-sivuja (esim. Varttua)	○	○	○	○
Käyttää sähköpostia	○	○	○	○
Lähettää tiedostoja sähköpostin liitteenä	○	○	○	○
Avata liitetiedostoja ja tallentaa ne tarvittaessa	○	○	○	○
Välittää saamasi viesti kolmannelle osapuolelle	○	○	○	○

23) TIEDÄTKÖ MILLOIN LIITETIEDOSTON AVAAMINEN AIHEUTTAA TIETOTURVARISKIN?

○ Kyllä
○ Ei

KOULUTUKSEEN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

24) TOIVOISITKO LISÄÄ TIETOTEKNISTÄ KOULUTUSTA?

○ Kyllä
○ Ei

25) MISTÄ AIHEALUEISTA KOET TARVITSEVASI ENITEN LISÄKOULUTUSTA? (valitse enintään 3 vaihtoehtoa)

☐ Käyttöjärjestelmä (Windows)
☐ Laitteiston hallinta (esim. oheislaitteiden asentaminen)
☐ Tekstinkäsittely (Word)
☐ Taulukkolaskenta(Excel)
☐ Esitysgrafiikka (PowerPoint)
☐ Internet
☐ Sähköposti
☐ Muu, mitä? _____

26) MILLAISTA ATK-KOULUTUSTA / OPETUSTA HALUAISIT MIELUITEN JATKOSSA?

○ lähiopetusta
○ monimuoto-opetusta
○ etäopetusta verkon kautta
○ Muuta, mitä? _____

MUUTA

27) MITÄ MIELTÄ OLET SEURAAVISTA VÄITTÄMISTÄ?

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Eri mieltä
Työni vaatii tietokoneen käyttöä	○	○	○
Tietokoneen käyttö on työssäni tarkoituksenmukaista	○	○	○
Jos saisin koulutusta, käyttäisin tietokonetta tehokkaammin	○	○	○
Haluaisin oppia tietokoneen tehokkaampaa käyttöä	○	○	○
Hyvä atk-taito helpottaisi työtäni	○	○	○

28) MIHIN SOVELLAT TIETOTEKNIIKKAA TYÖSSÄSI? (usea valinta mahdollista)

☐ Talous- ja henkilöstöhallinnon sähköiset lomakkeet (sairas- ja vuosiloma, koulutus yms)
☐ Päivähoitomaksuun liittyvät ohjeet/selvitykset
☐ Kasvatuskumppanuus (esim yhteistyö vanhempien kanssa)
☐ Kyselyt (lomakyselyt yms.)
☐ Varahoitoon liittyvät asiat
☐ Kasvatusyhteistyö kumppanien kanssa (koulut, neuvolat yms.)
☐ Yhteistyö moniammatillisessa verkostossa
☐ Varhaiskasvatussuunnitelman (Vasu) työstäminen ja arviointi
☐ Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja päivittäminen
☐ Kaupungin/kunnan varhaiskasvatuksen internet sivut
☐ Päiväkodin internet sivut
☐ Mediakasvatus
☐ Pedagoginen johtaminen
☐ Varttua-sivut
☐ Asiakaspalautteen kerääminen ja analysointi
☐ Käyttöasteen seuranta
☐ Muu mikä? _____

KIITOKSET VASTAUKSESTASI!!!

☐ Haluan lähettää vastaukset

LÄHETÄ

Liite 8

PERUSKÄSITTEET
- peruslaitteiston kokoonpano, oheislaitteet
- käyttöjärjestelmä perusteet
- modeemi
- leikepöytä
- muisti ja sitä käsittävät perusteet
- hakemisto/ kansio
- hiiri + näppäimistö ja niiden käyttö
- tulostus

TIEDOSTON HALLINTA
- tiedoston tallentaminen / poisto
- tiedoston kopiointi / muokkaus
- tiedoston ominaisuudet
- kansiorakennelman luominen
- etsi-toiminto
- apuohjelmat, ohjauspaneelitoiminnot

TEKSTINKÄSITTELY
- asiakirjan kirjoittaminen (pöytäkirjat, muistiot),
- muotoilutoiminnot
- tavutus
- kuvien lisääminen
- tallentaminen / tulostus
- yhteiskäytön perusteita

INTERNET JA SÄHKÖPOSTI
- peruskäsitteet internetistä
- tutustuminen eri selaimiin
- selaimen käytön perusteet
- hakukoneet ja niiden käyttö
- sähköpostipalvelut
- viestin lähetys, vastaanotto
- viestien hallinta

VERKKO TOIMINTA YMPÄRISTÖNÄ
- internetin perusominaisuudet
- internetin palvelut (News, Chat jne.)

SÄHKÖPOSTIN EDISTYNYT KÄYTTÖ
- tietoturva
- liitetiedostot
- sähköpostisuodatukset / roskaposti
- viestin monipuolinen muokkaus
- jakelulistat
- kalenteritoiminnot

TAULUKKOLASKENNAN PERUSTEET
- soluun kirjoittaminen
- tekstin muokkaus
- taulukon lisääminen
- yleisimmät funktiot

ESITYSGRAFIIKAN PERUSTEET
- käyttöliittymä
- esityksen luominen

VIDEONEUVOTTELUN PERUSTEET
- Netmeeting ohjelmisto

KUVANKÄSITTELYN PERUSTEET
- eri tiedostomuodot ja niiden erot
- perus muokkaus

TEKIJÄNOIKEUDET HENKILÖTIETOSUOJA
- yleistä tekijänoikeuksista ja henkilösuojasta

TEKSTINKÄSITTELY(jatko)
- asiakirjamuotoilut
- joukkokirje, tarrat, hakemistot, sis.luettelot
- yhteiskäyttö
- taulukot, lomakkeet
- tiedoston suojaaminen

ESITYSGRAFIIKKA
- numerointi
- ylä-alatunniste (logot)
- perusdia
- piirtäminen (kuvat) /piirtotyökalut
- yhteiskäyttö (Office)
- määritykset / asetukset

TAULUKKOLASKENTA
- muotoilut
- kaavojen luominen, muita funktiot
- kaaviot